

Det här verket är upphovrättskyddat enligt *Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*. Det har digitaliserats med stöd av Kap. 1, 16 § första stycket p 1, för forskningsändamål, och får inte spridas vidare till allmänheten utan upphovsrättsinnehavarens medgivande.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work is protected by Swedish Copyright Law (*Lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk*). It has been digitized with support of Kap. 1, 16 § första stycket p 1, for scientific purpose, and may no be disseminated to the public without consent of the copyright holder.

All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

15 Juni 1936
sitt kappackar, han let för geras
replik, att när herr var ett hälsö
allt, så faller han som gen hade vid start
frukt, med ett socialt val praktiken m
sk rucering, allid reiska visdomen
na, att den har en fort. Det är inte bara
ft att fylla. Replikens bet. konsekvens
de kan inte bestidras som regeringen
sman är det en suid att forstummas
vidning, att regimerna ramlat över änd
tet parti har monopol ten, om regering
ria och skulle inte må att förverkliga
fors med ett sådant begart det m
demokratiska partiet och kanske just
eller oppositionsställ det mesta m
fraktar den tvärtom uppställd
någon förberedelse den förverkli
för att aris konandel v
närigenom, n

160 Uppl. A: Stockholmsupplagan

FOLKFRONTEN mot
Giftgas förintade negus garde.

Revolter och svält
Jättestrejken i Paris

DIKTATURERNA HA FJ
DE SOCIALISTISKA

Baldwins mun är förseglad

BLUM

men Mussolin

MOT

NOOD

OFFREDD

MOT

KAOS

MOT

6000 ILLEGALA LEDARE
VERKA NU I ÖSTERRIKE

Den italienska agenten ville ha
"leopardammunition".

Hur Italien genom metoder, lika enkla som
te skaffa falska bevis för att England
munition till Abessinien.

Undermåliga
bostäder

Paris, maj 1936.
Textilarbetare, bygnads
andra tendens
helt nya metoder
regering
go lynching
CAMP, Texas

De fascistiska band
i Spanien upplös

Kinesiska civila
gå mot militär

Palestinapolisen makt
när det gäller judemo

med flammmande mod

har husmodern någon fritid
 hon få någon fritid
 behöver hon någon fritid?
 vad gör hon med sin fritid?

av 500 arbetarh
 morgonbris tillskri
 2/3 inte någon gång sedan
 barnlösen sljutit ens
 per dagars sammanhäng
 frihet och vila

MORGONBRISENQUËTEN PÅ UTSTÄLLNING

I utställningen Fritiden i Ystad har Morgonbrisenquëten 1932 fått bilda upp-
 takten till kvinnornas och hemmets avdelning. Som våra läsare minns så
 utsändes för nu nära fyra år sedan ett frågecirkulär till arbetarhusmödrarna
 i landet med förfrågan om deras möjligheter till semester, vila och rekrea-
 tion. Svaren, som kom in, visade upp en förskräckande verklighet. Arbetar-
 klassens kvinnor tillhör vad det gäller avkoppling och fritid de mest van-
 lottade i vårt land. Senare har de socialdemokratiska kvinnorna i Schweiz
 och England gjort samma massintervju och kunnat visa att förhållandena
 tycks vara likartade överallt. 1932 väckte Morgonbrisenquëten berättigt
 uppeende och kommenterades i större delen av den svenska pressen. Den
 uppmärksamhet som Fritiden nu ägnat dessa för kvinnoförbundet så värde-
 fulla dokument, visar att ämnet fortfarande är lika brännbart, men kanske
 inte så långt från sin lösning?

ÖNSKAR NI

följa med vad som händer och sker
 INOM Kopparbergs län bör Ni läsa
DALA-DEMOKRATEN

PRENUMERERA!

N:r 8 + Årgång 32 morgonbris

utkommer den 1:sta i varje månad.

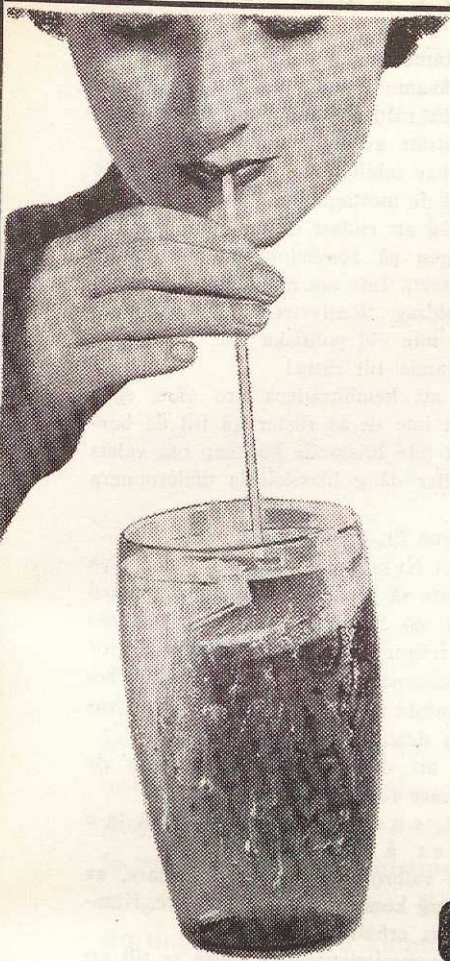
TIDNING FÖR
 Sveriges socialdemokratiska kvinnoförbund.

REDAKTÖR o. ANSVARIG UTGIVARE:
 Kaj Andersson
 EKONOMICHEF: Greta Agerby

REDAKTION och EXPEDITION
 Västmannagat. 2 n. b., STOCKHOLM
 Tel. 118882, 118886. + POSTGIRO
 N:r 50196.

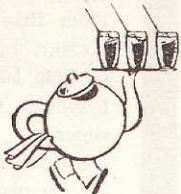
PRENUMERATIONSPRIS:
 Helt år kr. 4:—; lösnummer 35 öre.
 Prenumeration kan ske på posten.

ANNONSPRIS:
 Före och i text 60 öre per mm.
 Efter text 50 " " "
 Sista sidan (offsettryck): 1/1 sida kr. 550:—.
 Innersida kr. 475:—. 1/2 sida kr. 250:—.
 1/4 sida kr. 125:—

IS-TE

Swalkar och stimulerar

Så här lagar man is-te:

1 liter vatten; 5 välfyllda måtskedar* te (ca 10 gr. torrt te); strösocker efter smak (ca 80 à 90 gr.); saften av 1/2 citron, event. kompletterad med några skedar råkoncentrerad citron (Naranjina); en halv citronskiva till varje glas.

Teet bör bryggas förhållandevis starkt, silas noggrant genom silduk i en tillbringare, vari sockret upplöses, och avkyles långsamt. Saften av 1/2 citron samt eventuellt citronkoncentrat tillsättes därefter. När allt blandats väl silas åter teet och ställs på kallt ställe för att iskylas.

Erfarenheten visar att teet ibland får en besk smak, vilket i regel beror på dragningstiden. Varje tesort har

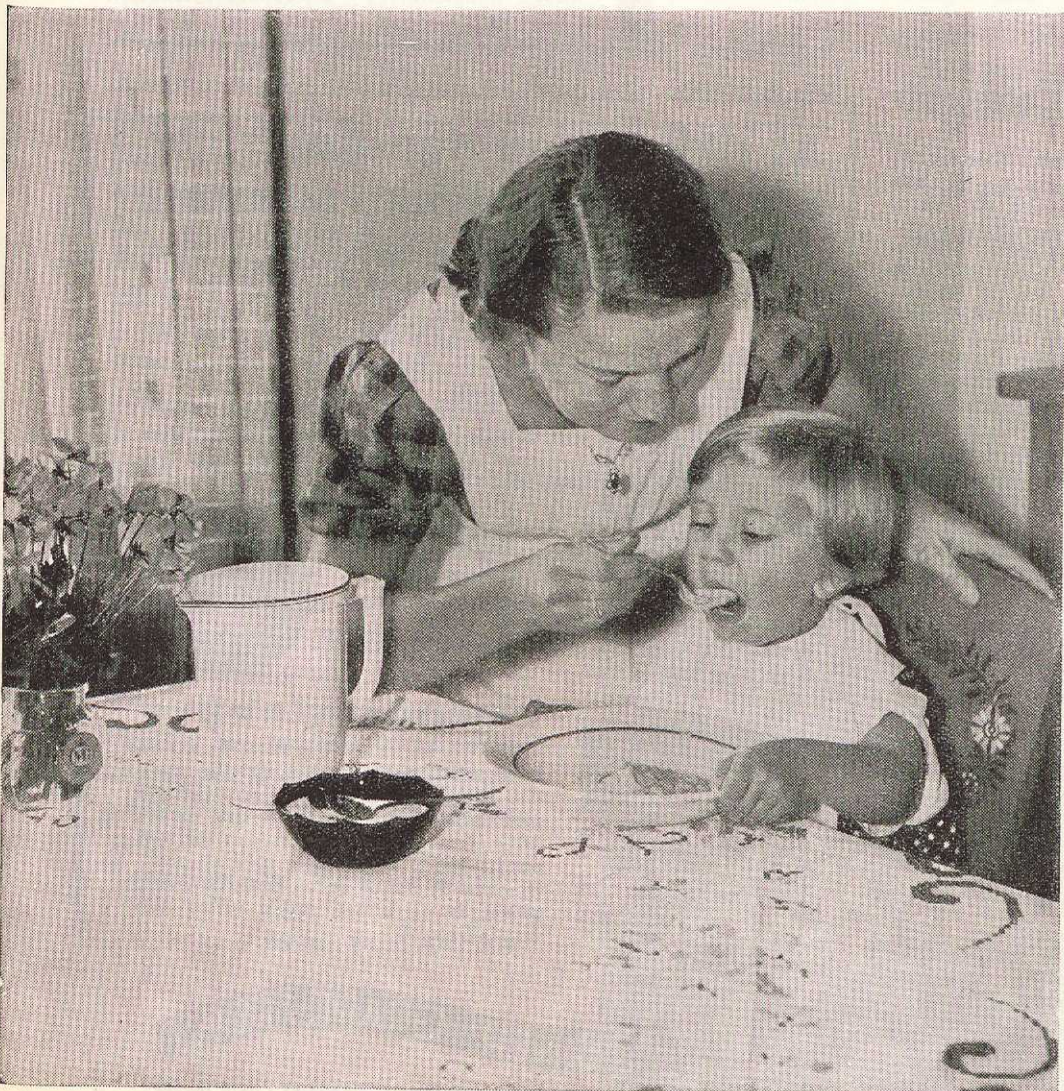
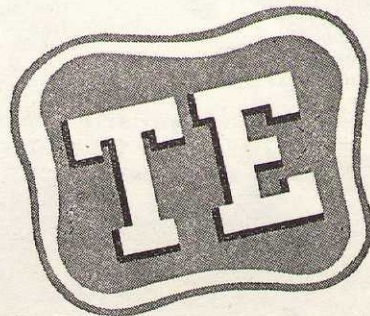
sin dragningstid och detta får prövas till dess man uppnår lyckat resultat.

Observera: att citron gör teet ljusare till färgen och att teet blir klarare om det får avkylas långsamt och senare sättes i kylskåp eller på is.

Med *silduk* menas en särskild slags väv, som finnes att köpa i handeln och som användes vid silning av saft och dylikt.

* *Trevliga måtskedar för te tillhandahålles gratis hos Eder handlande.*

sund stimulan

— Mamma, vad det är gott!
— Ja, vännen min, och så är det billigt, närande och färdigkokat på tre minuter, om man använder

AXA RISFLINGOR

Dubbelpaket . . . Kr. 1:—
Helpaket » 0:60
Mindre paket. . . » 0:40

Förpackningen à 1 kr. innehåller 40 portioner = 2½ öre per portion.

P. O. STOKKEBYES KVERN A. B.
GÖTEBORG

FÖRBERED VALET

Våra klubbkamrater, som vet valets betydelse, bör uppmärksamma vissa detaljer. Vid föregående val ha många fattiga människor berövat sin rösträtt av ren okunnighet eller illvilja. Man har inbillat dem att de inte ägde rösträtt ifall de mottagit hjälp av det allmänna. Kom ihåg att endast då, när man är helt omhändertagen på försörjningsanstalt mister man sin rösträtt. Inte om man fått ett vedlång eller hyresbidrag. Skattestreck eller inkomstgräns finns inte vid politiska val.

Hjälp de gamla till rätta! Kom ihåg att hembiträdena äro våra egna döttrar. Låt inte deras röster gå till de borgerliga. Låt inte bristande kunskap om valets betydelse eller dålig klasskänsla underminera segern.

Ge Edra egna ungdomar upplysning! Är det något Ni bör veta för att kunna hjälpa andra tillrätta så sätt Eder i förbindelse med valledningen på Eder ort, eller kom till oss med Edra frågor. Tyck inte att något är för enkelt att komma med, var inte rädd att besvara! Vi måste alla hjälpas åt! Förbered valet i minsta detalj!

Kom ihåg att det gäller framtiden för de unga och nuet för de gamla.

Endast socialismen kan ge trygghet åt alla.

Förbundets valbroschyr, Lena går vidare, av Disa Västberg kommer att kosta 25 öre. Kommissionärerna erhålla 20 proc.

Morgonbriskommissionärerna måste se till att rekvisitionen på septembernumret är inkommen före den 10 aug. Se till att såväl förbundets som partiets och ungdomsförbundets val-litteratur reklameras och sprides i massor.

Kamrater. Låt våra 20.000 medlemmar bli lika många valagitorer! *Förbundsordföranden.*

NYTT PROPAGANDAMATERIAL FÖR KVINNOFÖRBUNDET

Vad vilja vi uppnå med vår propaganda och agitation? Naturligtvis vinna våra medmänniskors anslutning till vår mening, vår idé. Vår propaganda måste vara både mångsidig och smidig, ett instrument med stort register. Den skall kunna väcka den likgiltiges intresse, tända den förtvivlades och resignerades hopp, kuva motståndarens fientliga inställning, bryta ned tvivlarenes invändningar och skepsis och ofta på samma gång tala till individen och till massan. Den traditionella formen för vår propaganda är det politiska mötet med föredrag. Denna form lägger tyngdpunkten på den förnufts-mässiga argumenteringen, vilken vi aldrig kunna uppgå. Den måste alltid vara det centrala i vår propaganda. Det övriga måste vara förberedelse till och kompletterande ram omkring den sakliga upplysningen om vad vi vill.

Men detta utesluter ingalunda utan förutsätter tvärtom, att mycken omsorg lägges vid att de olika propagandahjälpmedlen tagas i anspråk och ingenting försummas för att komplettera det sakliga, förnufts-mässiga huvudinnehållet.

Redan reklamen för ett möte bör vara sådan att den inte bara reklamerar för mötet utan också för själva den sak mötet gäller. Lyckas man i detta dubbla syfte innebär detta också den effektivaste reklamen för mötet.

Östersunds kvinnoklubb har firat 15-årsjubileum. "Den synnerligen livaktiga kvinnoorganisationen kan se tillbaka på en verksamhet, som varit av den allra största betydelse för såväl de egna medlemmarna som för partiet i dess helhet. Den har försökt att på bästa sätt fostra kvinnorna till goda, solidariska och aktiva samhällsbyggare", säger Länstidningen i sin jubileumsruna.

Klubben bildades 1931, efter ett föredrag av Nelly Thyring. Den har alltifrån första början bedrivit en aktiv agitations- och upplysnings-verksamhet, inte endast inom Östersund utan även i hela distriktet, vilken slutligen lett till bildandet av Jämtlands kvinnodistrikt. Den har även lagt sig vinn om att få medlemmarna med i studiearbetet. i studiecirklar och föreläsningsskolor, samt sånt åtskilliga av dem till studiekurser vid Brunnsvik, Birka och andra skolor.

Jubileet firades med ett anslående samkväm på Hov, till vilket redaktör Helmer Stuge skrivit en prolog, och klubbens egna medlemmar — som inom parentes sagt äro mycket duktiga dramaturger och skådespelare — spelade en teaterpjäs "Kvinnan genom tiderna", som livligt slog an på publiken.

Den kvinnoklubbens medlemmar ger alltid, när man gästar dem, prov på att det går att få trevliga och stämningfulla samkväm, om man bara har litet tilltagsenhet och använder sin fantasi en smula.

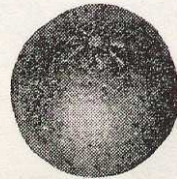
Ät rikligt med Kap-Apelsiner och Kap Grape-Frukt i sommar!

Det är en gyllene väg till hälsa — och tänk så gott se'n!

Årets första sändning Kap-Apelsiner och Kap Grape-Frukt har nyligen anlänt till vårt land — direkt från Sydafrika med den snabbgående svenska fruktbåten "Klipparen". Nu kan Ni få Edert lystmäte av dessa underbart saftiga, solmättade frukter, som äro så nyttiga för hälsan genom sin rikedom på vitaminer och närtsalter. Begär dem hos Er frukthandlare!

KAP APELSINER

Giv barnen Kap-Apelsiner varje dag. Och försök själv med ett glas råpressad apelsin-saft under varma somrardagar. Det är en sund stimulans. Ni vet kanske också, att rå apelsin-saft renar blodet och skänker en klar, frisk hy.

KAP GRAPE-FRUKT

Som första rätt till frukost är denna härliga sydfrukt mycket lämplig, men den passar också bra som efterrätt till middagen. Skär den mitt itu, sockra efter behag, och gräv sedan ur det uppfriskande fruktköttet med en sked. Smaken är något av en sensation, och priset är nu billigt, sedan tullen helt bortfallit!

KAP APELSINER och GRAPE-FRUKT

Säljes i alla välsorterade frukt- och livsmedelsaffärer i hela landet

I SOCIALDEMOKRATISKA KVINNOFÖRBUNDETS TECKEN

FINLAND GER ETT FÖREDÖME

Molnen hopa sig över Europa och världen. Men det lyser från Nordens fyra demokratiska riken. Inom dem alla är socialdemokratin fast och starkt förankrad med eller utan regeringsansvar. Och nu har ödet fogat det så underligt att alla de nordiska staterna ha val i år. Danmark skall i höst nyvälja sin första kammare. Regeringen Stauning behöver endast erövra två mandat för att få majoritet även i landstinget. Man hyser goda förhoppningar att segra i valet. Norge och Sverge ha nyval till stortinget och andra kammaren. Här står det och väger om arbetarpartierna skola få majoritet, för första gången i ett parlaments historia, om man undantar Finland då det ännu suckade under tsarens spira. Finland inledde valens rad då det i början på juli månad valde tvåhundra representanter i riksdagen.

Det blev en härlig viktoria för den finska socialdemokratin och ett gott omen för de kommande valen i övriga

Kära partikamrater!

Hjärtligt tack för lyckönskningarna på 70-årsdagen. Skickar här ett fotografi från denna.

Nu är valresultaten klara. Socialdemokraterna fick 83, därav 8 kvinnor. Valda blevo Aino Lehtokoski, Sylvi-Kyllikki Kilpi, Aino Malkamäki, Kaisa Hilden, Elsa Metsäranta, Hilma Koivulathi-Lehto, Anni Huotari samt undertecknad. Alla ha vi varit i riksdagen tidigare.

Valkampanjen var ganska livlig. Glädjande var, att fascisterna inte kunde öka sin representation i parlamentet. Regeringsfrågan blir nu brännande. Vilka skola bilda regering? Förhållandena i Finland äro så olika edert lands, att vi får tänka oss för många gånger innan vi tar ett sådant steg.

Lycka nu till i edra val i höst.

Miina SILLANPÄÄ

nordiska länder. Socialdemokratin ökade sitt röstetal med 38.640 till 452.191 och sina mandat med 5 till 83, vilket är en lysande kraftprestation då partiet 1933 erövrade 12 mandat och 27.000 röster. Under de senaste sju valen från 1922 till 1936 har den finska socialdemokratin mer än fördubblat sin röststyrka och alltså gått segrande fram över såväl kommunistisk splittring som fascistisk terrorism. Finsk socialdemokrati är ett fast block mot inre språkförbistring och olika diktaturdrömmare och under dess sega och målmedvetna ledning har den finska nationen allt bestämdare vänt ansiktet över Bottenhavet mot nordisk demokrati och kultur. Den finska arbetarklassen har icke endast fått uppleva både inbördeskrigets fasor och söndringens faror utan den har även visat att seg uthållighet och fast solidaritet kan medföra seger. Så blir det finska valet ett föredöme även för oss själva i höst.

Men icke mindre glädjande är kvinnornas ökade inflytande och större representation i den nya riksdagen. Redan förut ha de finska kvinnorna haft en både absolut och procentuellt större representation i parlamentet än sina systrar i de övriga nordiska staterna. Vid detta val ökade det kvinnliga inslaget med 2 mandat till 15 av 200, och detta är sannerligen en sak som vi måste lägga på minnet i vårt land. Det gläder oss alldeles särskilt att vår kvinnliga veteran, socialministern i Tanners regering Miina Sillanpää, ryckte in i riksdagen i spetsen för en stark delegation för vårt parti. Vi gratulera den finska socialdemokratin och främst våra kvinnliga kamrater till deras vackra och stimulerande framgång i valet, och vi lova att vi skola göra vårt allra bästa för att segra vid valurnorna i september. Följ våra finska kamraters föredöme och förbered en glänsande svensk valseger!

Disa VÄSTBERG

Vår kamrat advokat Sonja Branting har återkommit från en studieresa under vilken hon deltagit i konferensen i Paris för asylrätt åt politiska flyktingar och i Bryssel för amnesti åt de 100.000-tals olyckliga politiska fångar, som pinas i tysk fångenskap. På bilden ses Sonja Branting tala avlyssnad av Ellen Wilkinson, den enda kvinnliga socialisten i engelska parlamentet, och Isabelle Blum, som presiderade vid Brysselkonferensen. Till vänster märkes franska landsorganisationens representant. Här nedan meddelar Sonja Branting några intryck från Paris.

FRANKRIKES NYA REVOLUTION

Den franske arbetaren har levat på vad revolutionerna gav honom. Han har sedan dess en kraftig självkänsla — om någon människa saknar mindervärdighetskomplex, så är det fransmannen — och han har sedan dess haft en revolutionär tradition, som helt visst satt sin stämpel på mycket av hans tänkande, men i övrigt har han slagit sig till ro. Han har haft sina pretentioner på god mat, på det goda franska köket, på sitt vin, på sin rätt att tala fritt och diskutera i oändlighet på kaféer med sina vänner. Några krav på föreningsrätt, på en människovärdig bostad, personlig hygien, på ledighet, det hann han aldrig få med sig. Han har varit som en väldig jätte, som slumrat, men medan han sovit, så befanns det, att — på samma sätt som enligt Coués teorier den sovande under sömnen påverkas av goda önskningar — han i sitt medvetande anammat kvintessensen av de socialistiska sanningarna, de bästa resultaten av det jättelika experimentet i öster.

Den 6 februari, då fascismen stod på tröskeln till deputeradekammaren färdig att bemäktiga sig den, vaknade i ett slag jätten, och samhället darrade inför hans styrka och hans makt. Med den snabba franska intelligensen har han i ett slag förstätt solidaritetens oemotståndlighet. Utan organisationer eller med svaga sådana, "utan organisationsförmåga", har han ensam utfört ett organisationsarbete, som slår alla andras i smidighet och effektivitet.

Alla politiska ledare från de tre folkfrontspartierna, som jag talat med i Paris efter de första strejkerna, bestrida, att strejkerna organiserats från något bestämt håll. — Hitler ligger bakom, ha många borgerliga sagt — Det är kommunisterna, säga somliga. — Det är de tyska emigranterna, säga andra. — Nej, säga kommunistiska ledare, socialistledare, socialradikala, det är massan självy, det är massans spontana rörelse.

Trots folkfrontens seger satt Sarrauts regering kvar. Av formella skäl dröjde man med bytet. — Varför få vi inte vår regering? sade de franska folkfrontarna. Och så ville man hjälpa att packa sig i väg lite fortare.

— Vi skulle intet hellre önska än att det varit vi, som organiserat aktionen, mena folkledarna, men det var massan, inte vi.

Personalen i firman la Bourdette var den första, som beslöt sig för ockupationsmetoden. Under strejkdiskussionen påminde sig någon, att i Polen för en tid sedan arbetarna stannat kvar i fabriken för att förhindra strejkbrytarförrädarna att göra sitt förintelsearbete. En fin idé! Det skall vi försöka! Och snabbt spred sig idén över hela Paris, över hela Frankrike. Närmare en miljon arbetare, män och kvinnor, icke minst kvinnor, omsatte den i praktiken. Vilken roll ha inte kvinnorna spelat i strejken! Små flickor, som aldrig ens läst en arbetar-

tidning, ha plötsligt ryckt fram på ledarplats, ha själva och ensamma fört förhandlingar med arbetsgivarna och fört de sina till seger. Disciplinen vid fabrikernas besättande var fulländad. Inte en maskin förstördes, inte en bandstump fattades i de stora magasinerna. Jag har visst glömt att erinra om att de stora varuhusens personal också gick med, bankernas personal, försäkringsbolagens personal. Post-, telefon- och telegraftjänstemännen däremot inte, därför "att nu har vi vår egen regering, nu vet man, att man utan att strejka skall få 40-timmarsvecka, betald semester, minimilön av tusen francs i månaden. (Minimilönen hade alltsedan 1928 för såväl de manliga som de kvinnliga tjänstemännen utgjort 750 francs i månaden.)

I Frankrike, där äganderättsbegreppet varit måhända ännu mer heligt än någon annanstans i vår kapitalistiska värld, där har det plötsligt befunnits vara angripet i själva hjärtat. Det är som om man inte längre trodde på den enskilda äganderätten, åtminstone inte av produktionsmedlen. Det är ju en absurditet — det vet man, det känner man — att maskinen, som sprutar ut de nödvändighetsartiklar åt oss själva, som vi förut förfärdigat med våra händer, att den maskinen nu i ett slag skall göra oss överflödiga och att en annan människa skall förklara sig vara ägare till den nya guden. Förut trodde massan själv, att fabriksherren ägde maskinerna, och i sitt raseri över denna orättvisa slogos maskinerna i stycken. Nu känner man på sig, att maskinen i realiteten måste vara allas vår egendom, till allas vår välsignelse. Revolutionen mot äganderätten, socialiseringen, har skett i vårt inre, fast den ännu inte är genomförd på papperet. Därför sköttes maskinerna som barn, de glänste och blänkte, fabrikskatterna hade aldrig varit snyggare och bättre hållna än under dessa veckor, då arbetarna ansvarade för dem.

Men ordningen, disciplinen kunde inte lugna de borgerliga, som ännu inte fattat, att deras gamla kapitalistiska rättsbegrepp inte längre täcka den nya rättens innehåll. Miljarder av guld strömmade bort från Frankrike från samma kretsar, som bära fosterlandets färger i sitt knapphål. De borgerliga fruarna gävo återbud till sina sömmerskor till och med på klänningar, som redan voro tillklippta och provade. Den yttersta tiden var kommen. Inte ett öre fick gå ut i cirkulationen och på så sätt stödja Blums förhatliga regering. — Vad säger man om oss i utlandet? frågade mig en läkare. — Man säger, att Frankrike, som är Europas rikaste land, bör ha råd att betala sina arbetare. Läkaren knäppte sina händer som i bön: "Men, Madame, det blir väl ingen sovjet i Frankrike; bara ingen sovjet!"

Detta var i skräckens första dagar. Då var oppositionen lamslagen och reformförslagen dansade igenom i deputeradekammare och senat. Nu samlar man igen sina krafter. De 200 familjerna, miljardärerna, de stora järntrus-terna, som sälja sina varor till utlandet, till Tyskland, alla samla sig under fosterlandets missbrukade namn och t. o. m. barnen styras ut med den blå-vit-röda kokarden. Från alla burgna hus fladdrar den gamla revolutionsflaggan, som nu skall förena kapitalisterna till deras sista strid. Borgaren, som faktiskt drog den största vinsten ur 1789 års revolution, de jordiska ägodelarna och makten,

kommer inte att ge upp utan kamp. Våldiga resurser stå till hans disposition.

Men den arbetande massan, som av revolutionen fick sitt frihetsideal, sitt människovärde, allt som ej kostade några pengar, drivs, mer eller mindre medvetet, av sin historiska mission att rädda det bästa av civilisationen undan den fascistiska förstörelsen att ge plats för den nya människan, som skall bli stark i sitt medansvar. Arbetarna, som själva är födda under den förhistoriska egendomslösa tiden och som med hunger och blod fått betala den bristande solidariteten, de marschera segervisst framåt, ty de ha nu en gång haft i sin hand de vises sten — den obrottsliga enigheten.

Paris, juli 1936.

Sonja BRANTING-WESTERSTÄHL

FRIHETSPAROLLER-
NA KLINGA IGEN.
En gammal veteran
från 1879, som måste
med i dagens
segerdemonstration.

1.

2.

Kvinnornas roll i Parisstrejken kan knappast mätas. Från en tvålfabrik t. ex. med cirka 4.000 kvinnor och män anställda berättas att en enda kvinna var organiserad. Hon förde de andras talan och skötte striden så väl att efter fem dagar alla fordringar blev uppfyllda.

En 21-åring blev ledaren av strejken i Galerie Barbèse. En fascistisk provokatör kom. Jag är skickad från fackföreningarna, sade han, förstår ni inte att ni skall kasta

6

ut direktörerna, det gäller att besätta alla de strategiska punkterna, telefonerna, utgångarna. Man trodde honom och direktören fick gå, men den lilla flickan var skarpsinnigare. Genom ett intensivt korsförhör avslöjade hon honom. Direktören kallades tillbaka. Man dansade "Jungfrun hon går i ringen" och vår hjältninna var den som gav direktören kyssen. (Bilderna 1 och 2.)

Ibland segrade man snabbt, ibland fick man stanna i sitt frivilliga fängelse två till tre veckor. Då kunde tiden bli lång. (Bild 3.) Man kan bli trött också på jumperstickning. Framför allt för personalen på varuhusen var det svårt att uppnå någon överenskommelse med arbetsgivarna. Där satt de bakom gallren i de stora komplexen och började ha skäligen tråkigt. Men Paris artister både de folkliga gatjonglörerna och musikanterna och de stora stjärnorna som Mistinguette hjälpte de

strejkande att hålla ut. De åkte omkring på riktiga små turnéer från det ena varuhuset till det andra för att förkorta de långa timmarna för dessa människor, som aldrig annars kunna unna sig sådana nöjen. Där konstnärerna inte kunde komma, organiserade de strejkande själva sitt nöjesliv med dragspel och grammofon. Av 8 miljoner industriarbetare i Frankrike voro i mars 950.000 organiserade, nu mer än 3.500.000. Tillströmningen under strejkerna var så enorm att man inte kunde ta emot alla, man hade inte fackföreningsböcker, man hade inte tjänstemän, som kunde skriva in de nyanmälda. Exempelvis i Renaultfabriken, där det fanns 35.000 arbetare var det endast 800 organiserade. Vid första värvningen fick man 4.000 vid andra 20.000 — ett väldigt organisationsarbete förestår.

3.

ningar om denna folkfront. Eliane Brault, sekreterare för det socialradikala partiet, sekreterare för L'Entente, den internationella organisationen av världens samtliga demokratiska partier och även sekreterare för Front Populaire är i första hand den som står bakom denna sammanslutning av alla Frankrikes antifascister, vilken under namnet folkfront skapades våren 1935. Man tar absolut fel, om man betraktar Folkfronten som ett parti med reguljärt politiskt program. Den är en "samling", såsom det franska ordet "rassemblement" också säger; och uttrycket för Folkfronten lyder korrekt "Rassemblement du front populaire", en samling av en folklig front mot fascismen. De tre mest betydande antifascistiska partierna i Frankrike, socialradikala (liberaler), socialisterna (socialdemokrater) och kommunisterna samt alla mindre vänsterpartier och -grupper, fackföreningarna, f. d. krigsdeltagare, krigsänkorna, freds-föreningarna, syndikalisterna etc. samlades kring detta huvudmoment: antifascismen. Man ämnade icke alls utplåna dessa partiers och gruppers olika program, men man ämnade förena alla krafter på de punkter, där alla deras program voro eniga, d. v. s. utom kampen mot fascismen vissa sociala reformer. Man bildade ett sekretariat för denna antifascistiska folkfront, där partierna representeras av ett eller två ombud, M:me Eliane Brault blev delegerad från radikalsocialistiska partiet i denna kommitté och är såsom sådan sekreterare i Folkfronten.

4. Vad är egentligen denna folkfront, det s. k. regeringspartiet? Det är journalisten och politikern, den kända Eliane Brault (4), som ger oss upplys-

5.

Bild 5 — inget anspråk på människovärdig bostad. Strejken har visat en förvånad värld hur oorganiserad och hur underbetald den franske arbetaren var.

6.

8.

7.

Standarets text lyder: Vi avlägga en högtidlig ed att förbli eniga för att avvärpa och upplösa de fascistiska ligorna, för att försvara och utveckla de demokratiska rättigheterna och för att säkra freden bland människorna.

Från en fabrik i Courneuve: Tusen arbetare och arbeterskor ska plötsligt leva och äta inom fabriken murar. Deras hustrur och mödrar, som förut levat isolerade och okunniga om solidaritetens krav, bar under sång och skratt dit sängkläder och mat. Och så intog hemkvinnan sin naturliga plats i folkfrontens kamp mot fascismen. (Bild 6, 8, 9.)

9.

4.

Man känner sig som under socialis-
mens genombrottstider i början av
detta århundrade. Parisarna går som
i ett rus. Solen gassar, det är kvavt
och tryckande. Men ingenting kan
hindra Front populaires unga medlem-
mar pojkar och flickor, att tåga genom
staden, till fots eller i bilar, med röda
fanor och ropande "Vive le Front Popu-
laire", "Leve folkfronten". (Bild 4, 5.)

svarande åldersgrupp i Ryssland omfattar mer än hälften av folkmängden.
Frankrikes befolkning har sedan 1870 ökat med 4 miljoner, Tysklands med
28 miljoner, Englands med 20 miljoner. Tillskottet av nytt blod är alltså i
Frankrike litet i jämförelse med de andra europeiska stormakterna. Den
äldre generationens konservativa struktur måste här bli mer förhärskande än
någon annanstans, och ändå kräver nationens aktiva del, kräver ungdomen
en förnyelse från grunden.

5.

6.

(Bild 8.) En kammarlörd, en svag man, sä-
ger fienden om Blum, men på sex veckor
har han genomfört ett socialt lagstiftnings-
program, som man i årtal kämpat för och
som givit Frankrike ett helt nytt ansikte.
Hittills ha arbetarna genom strejkerna och
med folkfrontregeringens stöd vunnit bl. a.
föreningsrätt, 40-timmarveckan antagen i
princip, kollektivavtal, minimilön, 14 dagars
betald semester.

En kvinnorörelse som aldrig tillförne. Från
fabrik till fabrik gingo de kvinnliga agita-
torerna och talade till arbeterskorna om
deras rättigheter. Här se vi Jeanne Talbot
i en barnvagnsfabrik (bild 6) och de affärs-
anställda i Galerie Lafayette som lyssna
till de nya parollerna. (Bild 7.)

7.

På sina håll sattes fabriker i ordning, målades om, gårdar och vägar be-
lades med ny stenläggning, man reparerade. Och gud skall veta att franska
fabriker behöver saneras.

I en telefonfabrik med 1.800 man gjorde man en insamling för att köpa puts-
medel. Den dag strejken var slut sken varje metall-del som hos den ordent-
ligaste husmor.

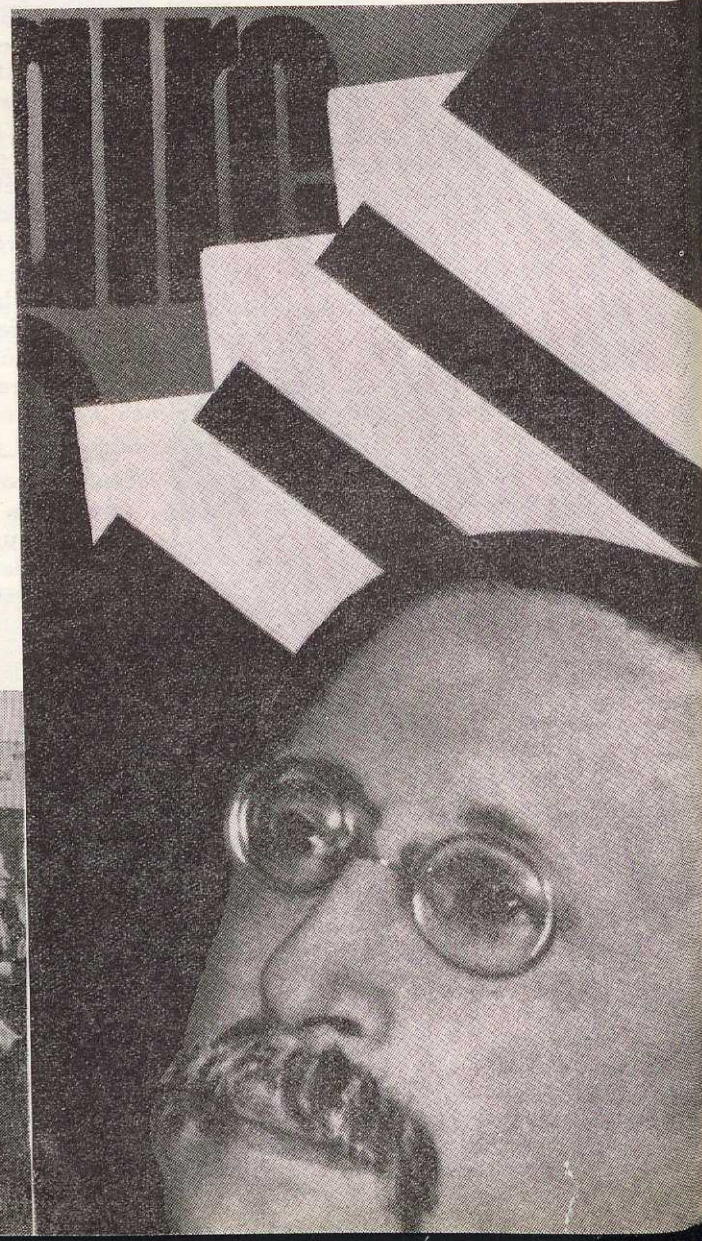
Mycket intressant är det arbete, som har gjorts av en grupp socialt intres-
serade läkare. Sommaren 1935 bildades en sammanslutning, som fick namnet
"Médecine et Travail", "Medicin och arbete". Denna organisation kräver, att
medicinen blir en folkets hjälp, tillgänglig för var och en, att arbetarna skall
ha samma tillgång till läkarvetenskapens senaste rön som de välbärgade
klasserna. Kort sagt: läkarkonsten skall ej vara en lyxvara utan skall tjäna
allmänheten. Ett stort antal medlemmar av denna sammanslutning har genom
strejken för första gången kommit i kontakt med arbetarna i fabriker.
De ha därvid samlat material om arbetsförhållandena inom industrin. Ur
dessa rapporter är följande hämtat:

Fabrik A, karamellfabrik, med en personal på 42 personer, varav tre män.
En av de anställda flickorna, som fyllde fjorton år i juni, förtjänade ungefär
11 kronor per vecka med 10—12 timmars arbetsdag. De flesta arbeterskorna
ha 25 öre i timmen. Angående lokalerna: Ett enda W. C. utan vatten med
en dörr, som ej kunde stängas, ett enda tvättstall. Omklädningsrum måste ske på
gården. Mjölken, som användes till karamelltillverkningen, lämnades på mor-
gonen på en plats en meter från w.c. Ingen ventilation, inga fönster att öppna.
B. En leksaksfabrik i Paris. 450—500 arbetare och arbeterskor arbetade i en
lokal, som var 2,5 meter hög utan ventilation och utan direkt ljus.

Fabrik C. Utför förkromningar, förnicklingar o. s. v. Ingen ventilation, en-
dast i polityravelningen fanns en dylik anläggning och den fungerade ej. Arbe-
tarna — huvudsakligen kvinnor — måste äta mitt bland förkromningsbadet.

Frankrike är Europas konservativaste land framförallt emedan ungdomen ut-
gör en jämförelsevis liten del av dess befolkning. På åtta fransmän är en
över 60 år och sex personer mer än 30 år. Den unga generationen
under 30 år utgör endast en fjärdedel av franska folket under det att mot-

8.

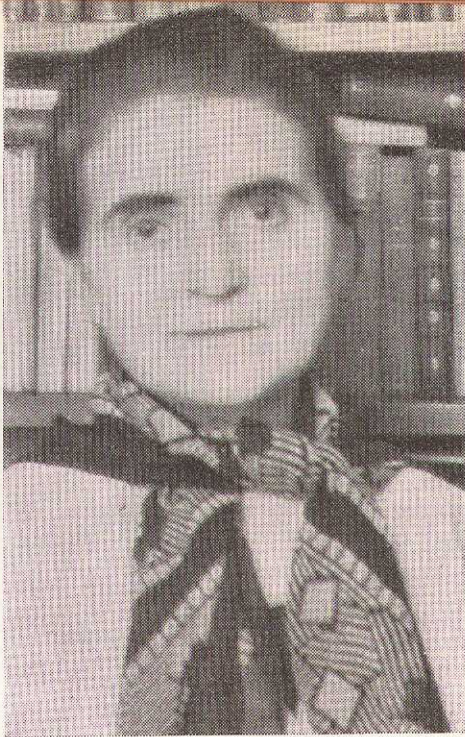
MINISTER SUZANNE LACORE I FRANKRIKE SÄGER DETSAMMA SOM »FRITIDEN» I YSTAD

Det är förvånansvärt, vad den lilla blyga minister Suzanne Lacore — pensionerad folkskollärarinna på landet, som i över trettio år varit medlem av det socialistiska partiet — på sin post i Blums regering har utträttat på endast några veckor. För första gången kommer alla fattiga parisbarn ut på landet och icke bara detta, de få även var och en en klänning eller en kostym och ett par skor. Den 14—15 juli upplevde Paris en första "Barnens Dag", där ytterligare medel insamlades för detta ändamål. Madame Lacore har vidare satt igång anläggande av idrotts- och lekplatser på landet, så att landsbygdens barn inom den närmaste framtiden få tillfälle att leka på därtill lämpade platser med bad och dusch o. s. v. Hon har vidare börjat organisera folkskollärarinnorna på landet. De tillhöra Folkfronten, bilda en gemensam front och ha gemensamma programpunkter inte bara i kampen mot fascismen utan även ifråga om sociala reformer.

För Morgonbris läsare är minister Lacore bekant redan sedan ett år tillbaka då tidningen var i tillfälle att redogöra för den utredning som hon verkställt på uppdrag av de socialistiska kvinnornas landskommitté angående frågan om kvinnoarbetet inom det franska lantbruket. Detta material har nu aktualiserats genom minister Lacoress uttalande förvissning om att den nya regeringen skall ha gehör för de franska böndernas misär så att den vidtager åtgärder för lantbrukets höjande och ger bondebefolkningen ett gott handtag till förbättring av levnadsomständigheterna. För oss är det ytterligare anledning att erinra om minister Lacoress skildringar av bl. a. de franska bondkvinnornas dagsindelning, som de till punkt och pricka överensstämmer med de skildringar som utställningen Fritiden lämnar av de svenska lanthusmodrarnas slitsamma tillvaro.

MADAME LACORE BERÄTTAR OM DEN FRANSKA BONDHUSTRUN:

Tidigt på morgonen stiger man upp. Mannen sysselsätter sig i allmänhet med hästar, oxar, kor och kalvar. Kvinnorna få klara av allt annat. På sommaren stiger hon upp med morgongryningen och hon har genast tusen uppgifter som vänta henne. Höns och annat fjäderfä, får och svin skola skötas. Djuren skola ha det foder och den mat som iordningställts redan föregående afton. Sedan gäller det att se till barnen och laga att de komma i väg till skolan. Ute väntar arbete av mångahanda slag, det växlar med årstiden, men det är alltid hårt och strävsamt. Med ogråshackan, högaffeln, räfsan, sulfatsprutan eller slättermaskinen måste hustrun hjälpa sin man med jordbruksarbetet, i vingården och i skogen har hon sin andel av bördan. Sedan nalkas middagstiden. En brunn finns inte alltid i närheten. Tunga ämbar med vatten måste bäras hem. På sommaren brukar mannen taga sig en siesta efter middagsmålet medan kvinnan får ställa sig och diska och i all hast göra snyggt inomhus så gott det går, att med omsorg och smak ägna sig åt att hålla huset i ordning tillåta icke förhållandena. Så bär det återigen av ut på arbete i markerna. Först sent på kvällen återvänder man hem, oftast lastade med jordens produkter. Hemma äro ämbaren tomma, djuren skola ha mat igen, eld skall göras upp och mat skall lagas åt husets folk. Aftnarnas mångahanda bestyr bidraga inte till att göra dem angenämare. Barnens kläder skola efterseas, kläder och strumpor skola lagas och tvättas, morgonfodret för djuren göras klart m. m. m. Om man härtill lägger att man då och då måste sätta i gång med en mera omsorgsfull rengöring av bostaden, ägna sig åt stortvätt och strykning, och att kvinnan oftast får begiva sig till torget med korgar med grönsaker och dylikt för att skaffa kontanter och att hon då får gå många

kilometer med sina bördor, så får man en föreställning om bondhustrurnas liv.

Det skulle kunna sägas en hel del till om våra bondkvinnors levnadsförhållanden, angående deras löner då de arbeta som löntagare, angående barnproblemen och många andra förhållanden på landsbygden. Bristen på bekvämlighet, som karakteriserar detta liv, de osköna bostäderna, landsbefolkningens minimala fritid, bristen på hygien och kunskap som härskar i dessa kretsar visa på ett talande sätt det kapitalistiska samhällets oansvariga likgiltighet visavi landsbefolkningens existensproblem. Låt vara att flykten från landsbygden i främsta rummet försakas av produktionens ekonomiska betingelser så kommer man dock inte ifråga att för ungdomens och kvinnans vidkommande entonigheten på landsbygden, bristande möjligheter till andlig och fysisk lyftning och förströelse främjat och påskyndat denna utveckling ytterligare.

— Jag är säker om att den nuvarande regeringen skall göra vad på den ankommer, och att de som i främsta rummet kunna draga nytta av förändringarna, nämligen kvinnorna på landsbygden, skola vinnas för socialismen.

FRITIDEN I YSTAD RAPPORTERAR OM DEN SVENSKA LANTHUSMODERN

Det som främst kännetecknar arbetsförhållandena för Sverges 400.000 jordbrukarhust-

run är, att de både ha ett hem att sköta och i större eller mindre utsträckning delta i jordbruksarbetet. Ofta måste de dessutom syssla med ett förvärvsarbete, bärplockning, hemslöjd eller liknande, för att få ekonomin att gå i hop. Men det är inte bara detta dubbelarbete, som tynger lanthemmets husmor. I jämförelse inte bara med sina medsystrar i de moderna stadshemmen utan också med den i jordbruket arbetande mannen saknar hon i sitt arbete den moderna tidens tekniska hjälpmedel. Men de krav som den moderna tiden ställer på jordbrukarhustrun äro icke mindre utan större än förr. Både den stigande levnadsstandarden och det stegrad kvalitetskravet på jordbrukets produkter ha ökat hennes arbetsböda.

Vad blir det under sådana förhållanden av hennes fritid? Svaret lämnas, väl inte generellt men i ett exempel, som nog kan kallas typiskt, av den småländska småbrukarhustru med fem barn, som utställningen visar i en jätteförstoring tillsammans med en av henne själv noggrant uppgjord tidtabell över hennes dagliga sysslor och en urtavla, på vilken hennes arbetsdag är utmätt. Det är sanerligen ingen 8 timmars normalarbetsdag utan i stället 18 timmars arbete i medeltal per dygn, och dock har däri icke inräknats de stora periodiskt återkommande sysslorna, som konservering, slakt, stortvätt, spånad, vävning, strumpstickning etc.

Observera att särskild tid för de 5 barnens vård och fostran (den minste är knappast 2 år) ej upptagits. Men det ständiga ansvaret för dem och deras tillsyn jämsides med arbetet sliter dock på nervkraften, även om de mest sköta sig själva och de äldre se efter de mindre. Därtill blir modern ibland störd av dem under sin korta nattsömn. Och hur hann denna hustrun amma och sköta dem under deras första levnadsår? Detta är en orimlighet — så mycket kan ingen arbeta.

En förklaring är, att när de större arbetena komma, förenklas alla andra sysslor till ytterlighet, och göromålen få saxa i varandra ännu mer än eljest, men ändå?

Bilden skulle vara enbart beklämmande, om den inte gömde på ett drag av sträv heroism. Om de unga kvinnorna ska stanna på landsbygden och med glädje ta upp arbetet i lanthemmet, så måste en snar ändring till det bättre ske.

Detta ha landsbygdens kvinnor själva börjat inse. De börja söka sig till de politiska organisationerna. De äro på väg till socialismen. Måhända, är den dag ej långt borta då de möta sina franska medsystrar i en lanthusmodrarnas international.

En bild från lanthusmoderns avdelning på utställningen Fritiden.

BELGISKA KVINNORÖRELSEN PARTIETS AVANTGARDE

Belgien är ett strängt katolskt land. Det flera hundra år gamla inflytande, som den katolska kyrkan här utövar på kvinnans ställning i det samhälleliga livet, på familjens oantastbarhet, på moral och seder, behärskar även manliga kretsar, vilka redan för länge sedan brutit med kyrkan som världsåskådning. Kvinnan hör till hemmet, politik är en mannens sak — det är alltid samma visa och överallt, varest den blir hörd eller mer eller mindre huvudlöst efterföljd, verkar denna uppfattning hämmande på den socialistiska kvinnorörelsens utveckling till nackdel för hela arbetarrörelsen.

Sistlidna 23—25 februari ägde rum i Bryssels Folkets hus en för det belgiska arbetarpartiet märklig partidag. På programmet stod endast två punkter: försvaret och kvinnornas rösträtt.

Efter kriget tillerkändes kvinnorna som belöning för sin modiga hållning i det av tyskarna besatta landet valbarhet till kammaren och senaten. Alltså förefinnes här den egendomliga motsägelsen att Belgien har kvinnliga parlamentsledamöter men inga kvinnliga väljare. 1921 togs ännu ett steg och kvinnorna fingo aktiv valrätt till kommunalfullmäktige. De erfarenheter som då gjordes erbjuda alltjämt anledning till diskussioner inom det socialdemokratiska partiet.

Det katolska partiet räknar med att vinna ett starkt tillskott i sin politiska maktställning genom kvinnorösträtts utvidgning. De människor till vars främsta grundsatsar hör att kvinnans plats är i hemmet, äro alltså samtidigt de ivrigaste förespråkarna för kvinnornas rösträtt, därför att de avse att med deras tillhjälp klerikalisera landet och utlämna det åt den politiska, sociala och kulturella reaktionen. Ett senast från katolsk sida framlagt förslag att kvinnorna skulle få rösträtt till provinsstyrelserna redan till de under sistlidna vår företagna valen var anledningen till att det hastade så för partidagen att behandla denna fråga. Man ställdes inför den egna grundsatsen. Efter ett kort inledningsanförande av fru Spak tog Emile Vandervelde till orda: — Jag har ofta i mitt liv befunnit mig i minoriteten, började han med den för honom utmärkande ungdomliga glöden. Utan tvivel är så fallet även i dag. Trots detta kan jag inte tåga. Låt mig berätta för er en upplevelse, som för mig alltid befast min ståndpunkt i denna sak. Det hände på en av de första internationella kongresser i vilken jag hade tillfälle att delta. Kommen ur det borgerliga lägret och alltigenom grön och morsk föreslog jag att det mänskliga arbetet skulle delas upp efter de gamla linjerna. Då slogs en knytnäve dundrande i bordet, två ögon blixtrade emot mig och jag hörde en häftig stämma: "Aldrig unge man! Kvinnan som köksa och kurtisan! Gå ni med den parollen till våra motståndare, men kom inte till oss!" Det var den gamle Wilhelm Liebknecht, som med detta en gång för alla lärde mig vad bättre var. Kamrater, tänk även ni i dag på dessa ord. Kvinnorösträtten är en del av vårt partiprogram. Vill vi förverkliga det eller är det för oss endast ett stycke papper? — Och så föreslog Vandervelde, den gamle kämpen och beprövade experten i det politiska livet en utväg: Att anta kvinnorösträtten för provinsrådsvalen i princip, men önska tillämpning av den först vid nästa val om fyra år. Fyra år vilket spelrum, men också vilket krav på den socialdemokratiska propagandan. Efter en debatt som i livlighet inte lämnade något övrigt att önska under de många timmar den varade, avtog kongressen kompromissförslaget med en förkrossande majoritet. De upprepade erinringar om de goda erfarenheterna i andra länder blevo utan all effekt. Efter beräkningar av några partimedlemmar skulle den utvidgade kvinnorösträtten till provinsråden föra över till motståndarna hela sju av de nio provinserna och senaten på så sätt få en katolsk majoritet. Därigenom skulle all framstegspolitik i kammaren vara omöjliggjord. De klerikala skulle sedan utnyttja den stärkta makten kvinnorna givit dem för att fullkomligt utestänga kvinnorna från förvärvsarbete.

Och så blev ännu en gång kvinnorösträtten uppskjuten på obestämd tid. Men därmed omöjliggjordes också en intensifiering av den belgiska kvinnans politiska fostran.

De senaste politiska händelserna i Frankrike och Belgien har emellertid väckt de belgiska kvinnorna och flera radikala åtgärder tyder på att de socialdemokratiska kvinnorna är på väg att bli sitt partis avantgarde. Den utomordentligt begåvade generalsekreteraren i den belgiska kvinnorörelsen Isabelle Blum skriver med anledning av partidagens häpnadsväckande beslut bl. a.:

Det var inte annat att vänta. Ett stort parti kan givetvis inte låta sig manövreras på ett sådant sätt att det några veckor före ett val skall besluta om en så betydelsefull åtgärd. Men erinrande mig alla de häpnadsväckande dumma utfallen mot kvinnans politiska lika-berättigande, vilka jag fick höra från de manliga kamraterna under partidagen, måste jag nog tyvärr tillstå att dessa voro långt ifrån ledsna över att behöva krypa bakom denna förevändning. Av tusen och ett skäl önskade de ge ett negativt svar. Uppfattningen om kvinnorösträtten har inte avancerat just sedan år 1923.

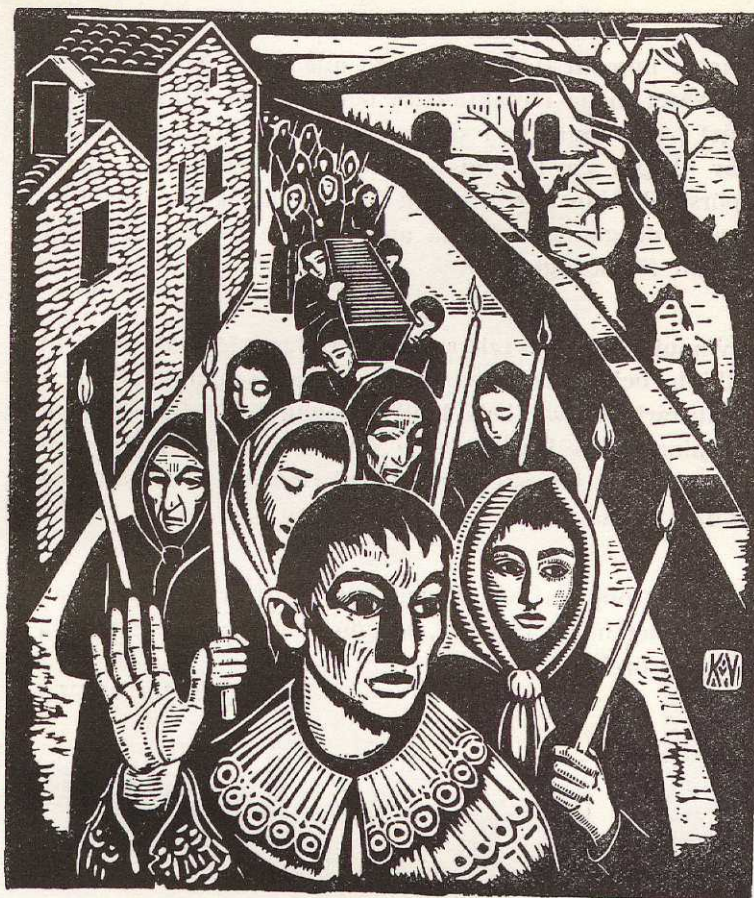
Vi betraktas såväl hemma som i partiet och i de organisationer vi medarbeta, som tjänarinnor. Inte för ro skall erinrade Vandervelde om uttrycket kvinnan är endast till för att vara köksa och älskarinna. Ett djupt kvinnoförakt är en levande känsla i de katolska länderna. Det fordras en revolution som den i Ryssland och Spanien för att åstadkomma en ändring icke bara på papperet men i verkligheten. Å andra sidan befinna vi oss i ett land, där den politiska mannen

känner ett behov av att göra sin idé levande i en organisation. En gång när organisationen är färdig blir organisationen lätt självändamål istället för att vara ett medel. Den dag då den kvinnliga rösträtten tillfälligtvis skulle hota männens verk, organisationen, skulle synas männen som den yttersta dagen. De ha inte den nödvändiga själstyrkan för att säga sig att om man en dag kan gå vidare fram mot socialismen genom att lämna det nuvarande stadiet så måste organisationen rubbas, kanske förstöras. Organisationen är icke huvudsaken. Det gäller inte att skapa verk, som männen bli slavar under, utan verktyg som tjäna att befria människorna. Inte ett ögon-

I KYRKANS

blick har det fallit mig in att undervärdera männens organisationer. Tvärtom jag beundrar dem och är fylld av respekt för deras uppbyggare. Men jag blir skeptisk för männens räkning den dag då de vägrar att för organisationens skull gå framåt. Till grund för alla oppositionens inlägg i debatten på partidagen fann man klart utsagt eller underförstått dessa två anledningar: den reaktionära uppfattningen om kvinnan och fruktan för störningar i organisationsapparaten. Men det skulle också vara korttänkt av oss kvinnor att låta oss hejdas av denna motgång. Om vårt antal inte hittills skaffat oss den respekt som det borde ha gjort så är det därför att vår aktivitet inte svarar mot vår medlemsnumerär. Det är sant att kvinnorna oftast inte alls, i alla händelser i mycket ringa utsträckning, deltagar i partiets provval. Det är sant att man ser dem mycket litet på mötena, att de sällan yttrar sig — att många män gör sammanlagt är inte någon tillräcklig ursäkt. Kriget ligger i luften, man hotar oss — och vi förbli överksammas. T. o. m. de attacker, som riktats mot vår egen rätt till arbete har inte ens lyckats få oss med i tillräcklig utsträckning. Orättvisorna, alkoholismen, fattigdomen, hotet mot det arbetande folkets hälsa till följd av undernäring och bostadselände lämnar de flesta kvinnor oberörda. Detta måste vi göra klart för oss och handla därefter så att det i morgon inte längre blir på detta sätt. De socialdemokratiska kvinnorna skola åta sig ännu en uppgift: att föra de kvinnliga arbetarna till fackföreningarna. Därför utan är vår aktion utan nödvändig effektivitet. Jag påstår visst inte att om allt det där vore utfört så skulle vi plocka rösträtten som en mogen frukt, men helt säkert skulle vi vara bättre rustade till striden än den här gången. Ett ord till avslutning: Vi vill inte ha en rösträtt som den rexisterna, våra fascister, vill ge oss åtföljt av förbud för gift kvinna att arbeta och tilläggsrösträtt för barnrika familjer. Vi ha ännu förstånd nog att förstå att arbete är mera värt än rösträtt, att rösträtt endast har värde genom arbete. Men vad vi fordra är fullkomlig likställighet med männen på alla livets områden: socialt, civilt, politiskt, ekonomiskt, kulturellt.

LEDBAND

... OCH I HOLLAND.

De politiska partiernas sammansättning är i Holland helt annorlunda än i Sverige. Detta är en följd av de omständigheter att hos oss i Holland, är de kyrkliga sekterna också politiskt organiserade och bildar särskilda partier. På det viset har vi två protestantiskt-kyrkliga organisationer, som endast skiljer sig något i en del dogmer och i tiden för deras grundande. Därtill har vi två eller tre mycket rättroende partier, som är helt små. De har anslutning från alla samhällsklasser men mest i byarna på landet. Man måste ta särskild hänsyn till att Holland är ett protestantiskt land med många starkt verkande traditioner. I synnerhet har Calvin här fått många anhängare. Det katolska partiet — också politiskt organiserat — är till medlemsantalet starkare än alla protestantiska par-

tier tillsammans. Det innehar en tredjedel av riksdagens platser. I synnerhet är Sönder-Holland, som gränsar mot Belgien mycket katolskt.

Av de två radikala partierna har det ena en starkt präglad kapitalistisk karaktär, medan det andra har större tillslutning från de intellektuella kretsarna och bland handels- och kontorsfolk. Dessa partier ha tillsammans 12 % av riksdagens platser. Så finns det naturligtvis socialdemokrater och kommunister, om vilka jag skall tala senare.

Riksdagen består av två kamrar — landsting och folkting. Folktinget har 100 medlemmar (däribland 24 socialdemokrater, 4 kommunister och 1 revolutionär syndikalist). Fem kvinnor sitta med och två av dem är socialdemokrater.

Riksdagen väljes efter ett noggrant utarbetat valsysteem. Landstinget består av 50 representanter, valda av de provinsiella myndigheterna. Holland är delat i 11 provinser. I Nederländerna har vi lika valrätt för män och kvinnor. Socialdemokraterna har 11 representanter i landstinget, varibland 1 kvinna, nämligen redaktören för en av de socialdemokratiska kvinnotidningarna.

Det katolska partiet omfattar människor av alla samhällsgrupper och -klasser, men det stöder sig till stor del på industriarbetarna och de fattiga bönderna.

Denna religiösa eller kyrkliga partigruppering lägger stora svårigheter i vägen för den socialdemokratiska propagandan. Den kyrkliga politiken försöker att gömma verkligheten. Men till följd av krisen har inom de katolska arbetargrupperna växt fram en önskan att samverka med socialdemokratien. Under en följd av år bildades regeringarna genom samverkan mellan de tre största kyrkliga partierna, men 1933 skapades ett krisministerium under d:r Colijn (ledare för det ortodoxa calvinistiska partiet) med representanter ur alla borgerliga partier — utan att officiellt ha gått samman.

Under de tre sista åren, under krisen, uppstod också ett nationalsocialistiskt parti, en kopia av det tyska partiet, som med demagogiska medel försöker att dra fördel av kristillståndet, och att få anhängare i alla grupper som lidit av krisen. Lyckligtvis har det ännu inte fått så stor tillslutning bland arbetarna men dessvärre bland de unga intellektuella, som också här i landet lider under stor arbetslöshet.

BEFOLKNINGEN FÅR LEVA AV ALLT MINDRE OCH MINDRE LÖNER

D:r Colijn försöker att bekämpa krisen med deflationspolitik. Befolkningen skall leva av allt mindre och mindre löner, ämbetsmännen få för var gång lägre löner. Devaluationen avslås ständigt. Lösen är: Håll fast vid guldfoten. Men följden har blivit nedgång i konkurrens-

möjligheterna, medan också exporten minskade till följd av skyddslagarna i utlandet. Särskilt lantbruksprodukterna har därigenom blivit lidande (exporten av mejeriprodukter, grönsaker, frukter, blommor), men regeringen försökte att hjälpa med en omfattande understödsverksamhet, som tillsist ändå måste betalas av de inländska konsumenterna, och därigenom har arbetarklassen drabbats hårdast. Med förminskad lön och alltså minskade möjligheter att köpa stiger ändå priserna på födoämnen. Den stora arbetslösheten, särskilt i industrien, handeln och sjöfarten tilltager ännu stadigt. Det finns nu 450.000 arbetslösa på en befolkning av 8.000.000 människor och minskar man inte arbetstiden kommer det väl att bli ännu sämre.

Understöd utgår av fackföreningarnas kassor. Så har detta understöd inte längre allmosekaraktär. Beloppen är dock mycket små, så uppgifterna för arbetarkvinnorna har blivit ganska besvärliga. Detta hjälpsystem står vi i tacksamhetsskuld till socialdemokraterna och fackföreningarna för och även de kristliga fackföreningarna i någon mån.

Särskilda kvinnofackföreningar finns icke. Socialdemokratiska arbetarpartiet har nära 90.000 medlemmar, varav en tredjedel äro kvinnor. En stor del är organiserade i det socialdemokratiska kvinnoförbundet, som har 13.000 medlemmar i 225 avdelningar. Detta förbund har en egen tidning, "De Proletarische Vrouw" (Arbetarkvinnan), som utkommer varje vecka i en upplaga på 30.000.

I fjol bekämpade S.D.A.P. under medverkan av fackföreningarna regeringens starka deflationspolitik, som inte ingriper i de stora förmögenheterna och egendomarna.

HOLLANDS ARBETARKVINNOR I AKTION FÖR "PLANEN" OCH FREDEN

En särskild byrå har skapats av de mest vetenskapligt utbildade män, som finns i partiet och som har utarbetat ett arbetsprojekt ("Plan van de Arbeid"), varigenom man skulle kunna sätta folket i arbete, och därigenom skapa ökad köpkraft. Det hela är utarbetat in i minsta detalj. Många av de arbeten, som finns upptagna i denna arbetsplan kräver utländska artiklar, och på så sätt skulle Holland också få avnämare av sina egna produkter.

Planen skapar ingen socialism men kan göra betingelserna för dess införande lättare, medan den samtidigt trubbar av krisens värsta svårigheter.

En stark, vidsträckt och populärt lagd propaganda föres genom broschyrer och tidningar. Många håller föredrag och föreläsningar om planen, stora möten hållas, och slutligen finns det propagandister, som helt arbetar i arbetsplanens tjänst. Även kvinnorna arbetar med stor entusiasm för att sprida kännedomen om denna plan.

Liksom nästan överallt ute i Europa skapar de grupper, som se upp till Hitler-Tyskland allt större entusiasm för försvaret, både i reaktionära och demokratiska kretsar. Vårt parti, som har i sitt program nationell avrustning, har skapat en kommission som skall behandla detta spörsmål. Man kan säga att i synnerhet kvinnorna försvarar de gamla radikala anti-militära åsikterna, vilket är lätt förklarligt.

Kvinnoförbundet verkar huvudsakligen för att politiskt utbilda och fostra sina medlemmar. I många läs- och studiecirklar över hela landet, behandlas skilda ämnen. Tidningen "De Proletarische Vrouw" innehåller allt, som kan vara av intresse för arbetarkvinnorna, allt vad hon skulle kunna önska att lära och läsa.

Härmed hoppas jag att jag har givit en kort skiss av tillståndet här i Holland, i synnerhet med avseende på arbetarrörelsen.

Judi J. H. MENDELS

MODIG KVINNOSTÄMMA I NATIONERNAS FÖRBUND

Kerstin Hesselgren håller hjärtetal i Genève rubricerade de svenska tidningarna det inlägg denna allas vår högt skattade representant hade vid folkförbundsförsamlingens möte.

— Då för några år sedan Nationernas förbund hemställde om kvinnors medverkan för fredens bevarande hade dessa i miljoner från hela världen yrkat på nedrustning, sade Kerstin Hesselgren. Resultatet härav hade emellertid blivit motsatsen. Då i höstas femtio nationer sökte bistå en av förbundets små medlemmar mot fientligt angrepp hade kvinnorna åter börjat sätta sitt hopp till förbundet. Men även nu hade resultatet blivit sämre än intet. Den nation som förbundet hade satt sig före att bistå hade gått under och tron på Nationernas förbund skakats i sina grundvalar. Varje litet land måste efter vad som nu skett fråga sig när dess tur vore inne, en tankegång som återfunnes i alla de i församlingen gjorda anförandena. Fröken Hesselgren slutade sitt anförande med en appell till de moraliska krafterna i världen.

Dr Rosa Ginsberg.

Ovanstående rubrik är icke att uppfatta som ett slagord eller skämt. Denna fråga har varit föremål för långvariga undersökningar och förhandlingar. Med den befattar sig Englands högsta domstol för tjänstemannaangelägenheter. På vår bild ser man hur domaren beger sig till sessionen, där problemet funnit en lösning. Historien om denna tvistefråga är tillika ett högst intressant kapitel ur kvinnorrättens senaste historia. Detta avsnitt om kvinnans kamp för att tillkämpa sig en med mannen likaberättigad ställning på rättskipningens område förtjänar så mycket mera beaktande som den utspelas nästan samtidigt i tvenne olika länder: i Canada och i Palestina. Vi skola här nedan skildra fallet i Palestina, vilket den som skriver dessa rader hade tillfälle att lära känna på ort och ställe. Under min studieresa i Palestina hörde jag ofta talas om "landets enda kvinnliga advokat", d:r Ginsberg, som visat sig väl beprövad på sitt område. Jag uppsökte henne på hennes byrå i Jerusalem och lät henne berätta för mig om hur hon utkämpat striden för att få utöva yrket. Fru G., som är en mycket ståtlig företeelse och gör intrycket av att vara en mycket älsk-

värd person, härstammar från Ryssland. I sitt ursprungliga hemland genomgick hon gymnasium. Vid 18 års ålder begav hon sig till Frankrike, där hon studerade juridik. Därefter for hon över till England, där hon gifte sig. År 1922, då den nya fasen av den judiska kolonisationen i Palestina började, inlämnade fru Ginsberg en ansökan till mandatregeringen i Palestina om tillstånd att avlägga examen för utövande av advokatycket. Ansökan avvisades med den motiveringen, att den sökande icke hade något särskilt licensintyg. Då inlämnade hon en besvärsskrivelse hos Englands koloniminister. Nu följde ett nytt avslag — denna gång med det "argumentet" att "landet ännu icke är moget för kvinnliga jurister. Det är alldeles förryckt att inlämna en sådan ansökan. — Vad allt kunna icke kvinnorna hitta på!" Så tävlade de tappra brittiska ämbetsmännen. Fru Ginsberg släppte icke taget; år 1929 inlämnade hon en ny besvärsskrivelse och denna gång till Englands högsta instans för tjänstemannafrågor, som i detta fall var den kompetenta myndigheten. Fru G. åberopade sig på artikel 5 i lagboken, enligt vilken "varje person", som "äger" juridisk utbildning, måste

ÄR KVINNAN EN PERSON?

DEN ENDA KVINNLIGA ADVOKATEN I PALESTINA, D:R ROSA GINSBERG, HAR HÄR ORDET

Lordkanslern Quankey i engelska kungens riksråd vid Temple Bar i London, i september 1929, på väg att avgiva sitt utlåtande angående kvinnans ställning som "person" ilagen.

tillåtas utöva advokatycket. "Med en person borde man väl egentligen också förstå en kvinna", motiverade hon sin besvärsskrivelse. "Egentligen!" Men saken var alls icke så enkel. I pressen utspann sig en livlig diskussion, huruvida man verkligen med "en person" också skall förstå en kvinna. Kanske föreföll en kvinna för lagstiftarna alls icke vara "en person"? Meningarna gingo i sär.

Vid samma tid — alldeles oberoende av Palestinafallet — dök samma fråga upp i Canada. Där företogs för första gången val av kvinnor till senaten, parlamentets första kammare. De engelska tjänstemännen i Canada ställde sig på den ståndpunkten som deras kollegor i Palestina intagit och vägrade den kvinnliga senatoren att utöva sitt ämbete. Också här med hänvisning till att endast "personer" och icke kvinnor få väljas till senatorer. De kanadensiska kvinnorna inlämnade besvärsskrivelser till ovannämnda högsta instans. Efter ingående granskning avgjorde tribunalen i fallet med de kvinnliga senatorerna i Canada det invecklade problemet i positiv riktning: med en person bör också förstås en kvinna. Då slumpen fögade det så att fru Ginsbergs angelägenhet sammanföll med de kanadensiska kvinnornas besvärsskrivelse blev också hennes ansökan avgjord i gynnsam riktning. År 1930 kunde fru G. inför en speciell juridisk kommission i Jerusalem avlägga sin advokatexamen. Hon bestod den mycket svåra prövningen med glans, och avlade den erforderliga advokatleden. Det var icke blott en personlig seger utan också en seger för alla dem som förfäktat kvinnans rätt över huvud taget.

Sedan årtal utövar fru Ginsberg sitt yrke med framgång. Hon har gett Främre Orientens länder ett markant bevis för att kvinnan på det juridiska området presterar utmärkta ting. I Palestina är advokatycket ett särskilt ansvarsfullt och tillika ett tacksamt yrke. Då olika lagar tillämpas i landet — gamla turkiska, engelska och religiösa — så kräver yrket en stor sakkännedom. Dessutom erbjuder det ett omfångsrikt socialt arbetsfält. Mer än i andra fria yrken kommer advokaten i beröring med olika folkskikt och lär känna massans levnadsförhållanden på nära håll. I detta avseende äro emigranternas rättsliga frågor — uppehållstillstånd, köp av jord och yrkesverksamhet av betydelse. Fru Ginsberg som advokat har förmått vinna de breda folkskiktens förtroende. Särskilt i emigranternas rättsliga angelägenheter gäller hon som erkänd specialist. Som zionist ådagalägger hon livligt intresse för sociala problem. Och emedan hennes verksamhet försiggår i ett ungt demokratiskt land, har den demokratiska kvinnorörelsen all anledning att notera detta faktum med särskild tillfredsställelse.

Paul OLBERG

KVINNORNA FÖRENAS I EN ENDA FRONT

FÖR INTERNATIONELL RÄTTSDORDNING

Det synes som om ansvarsmedvetna kvinnor från skilda läger den senaste tiden börjat samla sig till en alltmera enda fredsfrent, en front för internationell rättsordning. Abessiniens öde synes ha klargjort för stora folkgrupper nödvändigheten av att fredsörelsen icke inskränker sig till arbete för avrustning, eventuellt nedrustning, utan att man även går fram på positiva linjer och direkt organiserar världen för fred. Att Sverges väl ej kan skiljas från Europas, och Europas öde ej från världens, har plötsligt blivit allom uppenbart.

Inom de skilda länderna har vi ett rättsväsen med en ordningsmakt, som handlägger individens tvister. Så vill vi också ha det staterna emellan. Det är inte mera än några hundra år sedan Sverige, Norge och Danmark låg i krig med varann. Nu är detta uteslutet.

Med växande kommunikationer har länderna redan vuxit till en praktisk gemenskap, som vi inte numera kan komma ifrån. För att kunna leva människovärdigt är vi beroende av varandras produkter, av varandras framsteg i vetenskap och teknik. Hur skulle vi kunna återgå till den gamla isolerade självhushållningen? Den fredliga utvecklingen och gemenskapen har länderna accepterat på

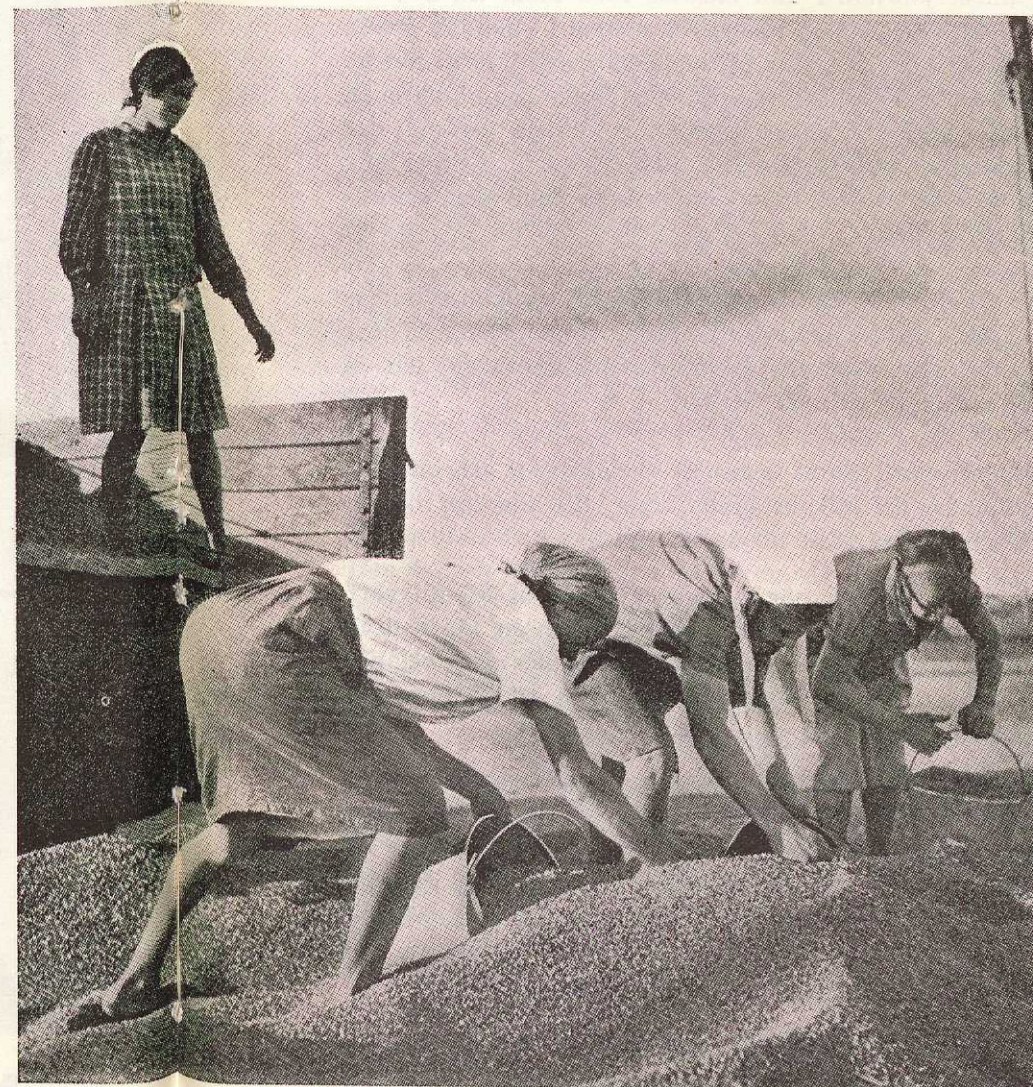
skilda områden. Trots detta lever sedan hedenhös kvar det gamla krigssystemet som en skriande inkonsekvens. Till det gamla systemet hör i första rummet det ekonomiska system, som baserar sig på imperialistiska erövringar, på exploatering av andra raser och nationaliteter. Alltmera gör sig det kravet därför nu gällande att världsekonomin måste organiseras på grundval av folkens beroende av varandra.

Ett andra villkor för den internationella rättsordningens genomförande är ett gemensamt språk, som borde jämte det egna språket läras i alla folkskolor, så att vi på några tiotal år finge en generation, vars människor tvärs över gränserna förstode varandra.

Det tredje villkoret för en internationell rättsordning är att det skapas en allmän fredlig mentalitet. Har det lyckats Mussolini och Hitler att på några år fostra ungdomen till en krigsmentalitet, vars verkningar vi nu få uppleva, varför skulle det inte lyckas för en bred demokratisk folkvilja att på relativt kort tid skapa en motsvarande fredsmentalitet.

Det organ, som behöves för uppbyggandet av en effektiv

Sverges väl kan ej skiljas från Europas och Europas ej från världens
För att kunna leva människovärdigt äro vi beroende av varandras produkter

HAR DET LYCKATS HITLER OCH MUSSOLINI att på några år fostra ungdomen till en krigsmentalitet, vars verkningar vi nu uppleva varför skulle det inte lyckas för en bred demokratisk folkvilja att på relativt kort tid skapa en motsvarande fredsmentalitet.

Bilden visar en trupp 5-7-åringar på parad under en av de många fascistiska festdagar, som Mussolini påbjuder.

internationell rättsordning ha vi redan, främst i Nationernas Förbund och i domstolen i Haag. Men Nationernas Förbund behöver en effektiv ordningsmakt. En så gott som enhällig kvinnoorganisation stöder N. F.-tanken, även om man i annat ser något olika på vägarna till fred. Kvinnorna fick sin rösträtt efter världskriget i den förhoppningen att de aldrig skulle tillåta att något sådant åter fick ske. Detta kan inte nog ofta upprepas. Vi stå nu inför hotet av ett nytt världskrig. Vad ett sådant skulle betyda i olika hänseenden kan inte här ordas om. Men ett är ganska säkert, att det skulle betyda ett bakslag för kvinnorna i alla avseenden. Vi förbereder vår egen undergång om vi inte kan förhindra ett nytt världskrig och om vi inte sätter in alla våra gemensamma krafter på ett nytt rättssystem i Europa och världen.

Har då kvinnorna i Sverige ingenting gjort? Så illa är det inte. Vi har en hel rad kvinnoorganisationer, som ha olika program, men som i denna fråga gjort skilda aktioner med likartat syfte. För att nämna det gångna årets ha vi Tidevarvsaktionen "Ned med vapnen i alla länder", där de röstande till inte ringa grad utgjordes av arbetare och arbeterskor, vilket var fullt naturligt. Arbetarna har som främsta effektiva medel i kampen för bättre villkor använt sig av strejker. Tankegången i "Ned med vapnen"-aktionen var densamma: "Vi vägra att låta oss inrangeras i krigssystemet. Vi vägra gasmask- och källardisciplin." Denna aktion blev med orätt betecknad en "desperat" aktion även av många, som i strejker se fullt lojala medel att vinna vissa syften. Få kvinnoaktioner har väckt en sådan uppståndelse på militaristiskt håll, trots dess relativt obetydliga omfattning av ett par tiotusental namn. Men uppståndelsen var berättigad, ty kvinnornas spontana och entusiastiska uppslutning under de dagar rörelsen pågick, gav krigssystemets anhängare en vink om en ny mentalitet, vars kvinnor inte längre acceptera en sats som Görings, att de bör vara glada att föda söner bestämda att falla på slagfältet.

Nedgången i födelsetalet har nog delvis samma betydelse, för den som vill se djupare.

Bland övriga kvinnoorganisationer med fredsfrågan på programmet känner vi bäst själva till Socialdemokratiska kvinnoförbundet, som inte minst genom sina "internationella kvinnoveckor" över hela Sverge bedrivit ett upplysnings- och propagandarbete för freden. Inte minst genom språkröret Morgonbris har förbundet bidragit till förståelsen av internationella problem.

Vi har sedan de fackliga kvinnorna, Vita bandet, kooperativa kvinnogillena, K. F. U. K., kvinnornas medborgarförbund, husmodersföreningarna, Fredrika Bremerförbundet för att nämna några av de kvinnogrupper som har medverkat i olika fredsaktioner. Som en aktiv kraft i fredsarbetet har vi slutligen en sektion av det stora Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet. Vid olika tillfällen har "Fred och Frihet" hänvänt sig till andra kvinnoföreningar med förslag om medverkan i olika aktioner. "Kvinnornas uppbud för freden" i november, var en sådan gemensam handling. På vissa orter samarbetade ända till 23 olika föreningar om demonstrationer, föredrag, vespergudstjänster. Nordiska Fredsdagen 18 maj var en annan sådan aktion, som visade vilja till gemensamt arbete. Inte minst "Fred och Frihets" internationella aktion i "Folkens krav till regeringarna i alla länder" har visat denna vilja. I det närmaste 1 miljon medborgare i Sverge har såsom medlemmar i olika föreningar anslutit sig till dessa krav på internationell avrustning och rättsordning. Att denna verksamhet väckt intresse har inte minst visats genom upprepade frenetiska angrepp från nazivänligt håll t. ex. i Nya Dagligt Allehanda. I saknad av verkliga argument har man kommit med sådana lögnaktiga påståenden som att fredsarbetet är "bolsjevikunderstött". Det är för vårt land nesligt att fredsarbete i internationell anda skall misstänkliggöras på anförda sätt, under det att ökat arbete för ökade rustningar i olika länder ges en gloria av fosterländskhet. Borde det inte vara tvärtom? Hur kan svenska män och, till vår skam måste vi erkänna det, även svenska kvinnor i detta samman-

hang tänka på utländska makters bidrag? Ligger månne förklaringen i den notis, som nyligen gick genom pressen, enligt vilken tyska propagandaministeriet årligen använder miljoner till utländsk verksamhet och att en utländsk journalist kan ersättas med ända till 450 kr. om han kan få in en nazivänlig artikel i utländsk press? Även om man kan säga att olika kvinnogrupper i Sverge gjort en god insats i denna fråga, som för närvarande är den allra viktigaste, återstår en allmän resning mot kriget. De skilda grupperna måste i större utsträckning än hittills arbeta tillsammans mot det gemensamma målet.

Ett tillfälle till sådan samling, som bör uppmärksammas är Lord Cecils kallelse till "samling för freden" i Genève i september. Inte minst de nordiska staterna har här en stor insats att göra, säger han bl. a.

Samma paroll riktas också av socialistiska arbetarinternationalen till folkens breda lager, till alla folkrörelser och alldeles särskilt till kvinnorna.

Liknande maning har i dagarna sänts ut till all världens kvinnor från Internationella Alliansen för rösträtt och lika medborgarskap, som enträget ber dem betänka att kvinnosak, demokrati och fred höra tillsammans.

När svenska kvinnor av olika grupper och åsikter nu räcker varandra handen för en svensk insats i världens livsfråga, kan de göra det i medvetandet att i övriga demokratiska länder samma rörelse alltmera ökar i styrka. Men här om någonsin gäller det att med vidsynthet se bort från smärre skiljaktigheter i fråga om teknik och taktik och hålla fast vid det stora enande målet.

Det är den förhoppning, som vi ännu ha rättighet att hysa, att en enig front av demokratiska folk i avgörande ögonblick skall kunna lyckas att säkra den fredliga utvecklingen och skapa den internationella rättsordningen.

Är inte detta mål värt en aktiv insats av varje kvinna?

Signe HÖJER

Gasmaskdemonstration i Moskva.

VAD FOSTRAS BARNEN TILL MORGONBRIS ÖPPNAR DISKUSSION MELLAN LÄRARE OCH FÖRÄLDRAR

I den nyligen utkomna skriften Kulturfront har Alva Myrdal på ett ypperligt sätt fixerat huvudlinjen i demokratins uppfostringsproblem. Artikeln borde ge upptakten till en värdefull diskussion bland föräldrar och lärare. Morgonbris vill gärna lämna sina spalter öppna för en sådan. Det är tydligt att mödrarna först och främst böra rycka upp sig och göra klart för sig innebörden i och konsekvenserna av såväl deras egen som skolans fostran av barnen för att kunna ge sig in på den fråga Alva Myrdal ger följande formulering: "Uppfostrar vi för frihet och självständighet och kollektivt samarbete eller för motsatsen, framodlar vi en konservativare, orörligare nyhetsfientligare, snålare eller en radikalare, rörligare, öppnare samhällsinställning? Uppfostrar vi i detta nu människor, som kan bära frihet, som kan stå emot auktoritetstvång och som kan handla med politisk kringssyn? Minns att friheten inte är någon "rätt" utan först en "förmåga". Det är den som skall tränas redan i barnens första fostran." Morgonbris lämnar här först ordet till en lärarinna i en Göteborgsskola.

Folkskolan av i dag. Vad vet folk i allmänhet om den? Den frågan tränger sig ofta på en, då man är folkskol-lärare och hör "lekmännens" resonemang i ämnet i fråga. I en kvinnoklubb här i Göteborg diskuterades för en tid sedan frågan om barnens hemarbete, och härvid framkom en del spörsmål, som står i samband med skolarbetet i dess helhet. Inledaren, en känd kvinnlig läkare här i stan, skrädde icke orden utan mätte skäppan full, både vad som gällde skola och lärare — bådadera hade kommit på efterkälken i den allmänna utvecklingen. Under diskussionens gång pekades flera gånger på Ryssland, dess moderniteter på pedagogikens område, dess smidighet och förmåga att anpassa skolan i enlighet med tidens krav. Med all respekt för vad detta land utträttat på såväl skolans som andra områden, tror jag mig med glädje våga konstatera, att vårt land åtminstone vad skolan beträffar, väl tål en jämförelse med landet i fråga. Det beklagliga är bara, att så många föräldrar ha så oerhört liten kontakt med skolan, att de alltjämt tror, att denna står och stampar på samma fläck i dag som i deras egen barndom.

Eftersom detta är en tidning, som når så många mödrar, vill jag passa på att rikta uppmärksamheten på en sak, som ligger många av oss lärare i folkskolan varmt om hjärtat. Kom till skolan! — Inte bara för att kritisera eller ställa till rätta något, som kommit på sned mellan barnet och läraren. Kom för att ta del av arbetet! Jag försäkrar, att Ni är så välkomna, och följden av sammanträffandet blir säkerligen till ömsesidig belåtenhet. I allmänhet tror jag, att föräldrarna ställer stora, ja allt för stora krav på oss lärare. Detta är jag stolt och glad över. Men dock måste jag einra om, att vi har hand om barnet endast en del av dagen och året och kan ha rätt att från de flesta hem vänta hjälp i och uppskattning av vårt arbete.

I tidningar och diskussioner framhålles ofta barnens leda vid och motvilja, ja, avsky för skolan. Av egen såväl som många andras erfarenhet vet jag och är det mig en sann glädje att verkligen kunna omtala, att detta känner vi lärare litet till i praktiken. Det hör numera till undantagen, att ett barn försöker smita från skolan, och det

beror då oftast på, att barnet är defekt eller på något sätt sjukt eller ock på någon ren tillfällighet.

Om jag nu skulle peka på något av det nya i våra skolor, vill jag nämna radio, balloptikon, biograf- och teaterföreställningar, utflykter och skolresor, bad, gymnastik och idrott, barnbespisning och beklädnad samt tillgång till läkare- och tandläkarebehandling. Dessutom har vi i alla större samhällen uppdelning i specialklasser av alla tänkbara slag, såsom extraklasser och hjälpklasser, labiologi- och artikulationsklasser, psykopatklasser, fri-luftsklasser m. m.

Vad kan vi nu begära? Jo, först och främst återstår ett mycket viktigt önskemål, och härvidlag kunde vi vänta oss mera hjälp och större förståelse från föräldrahåll, än vad vi hittills erhållit. Mindre relevant i våra klasser. Varje människa med något intresse för pedagogiska spörsmål eller med aldrig så liten fantasi, borde förstå, att talet om den moderna skolans krav på individuell undervisning är ett skämt eller bluff, så länge barnantalet i våra klasser alltjämt håller sig, snarare över än under 30, och att 40 ej hör till ovanligheterna. Själv anser jag, att yttre hjälpmedel och moderniteter betyder föga emot kravet på mindre klasser.

Vidare står på mitt önskeschema: Betydlig utökning av samklassundervisning, icke såsom nu särskilda klasser för flickor och pojkar. Mera likartad utbildning för båda kategorierna, skolkök och slöjd åt alla, om ock icke i samma utsträckning. Obligatorisk undervisning i sexual- och ärfthlighetslära. Observera att folkskolans läroböcker i nådens år 1936 med tystnad går förbi människans fortplantning och därmed sammanhängande organ!

För att vara riktigt opartisk och låta dem, skolarbetet ju egentligen gäller — barnen — få göra sig hörda, har jag samlat ihop en del uppsatser från olika klasser i en av våra moderna folkskolor. De ungdomliga författarna belyser här själva någon eller några sidor av skolarbetet. (Utdrag ur dessa uppsatser återfinnas på sidorna 18 o. 19.) I min egen 8:de klass ställde jag till med en liten intervju för att utröna, vad flickorna räknade som förtjänst eller brist i skolans arbete och fick en hel del mer eller mindre berömmande eller kritiska uttalanden. Genomgående önskemål fann jag på två punkter: Inte börja så tidigt på morgonen och inte så mycket hemarbete. I båda dessa saker vill jag på det bestämdaste instämma. Hädiskt synes det mig, allt detta deklamerande om Barnet, medan de flesta av våra skolbarn i 10—15-årsåldern har en arbetstid, som sällan understiger 8-timmarsdagen, och talet om 40-timmarsveckan hägrar som ett mål, då man "blivit stor" och lämnat barndomens arbetsfyllda dagar bakom sig.

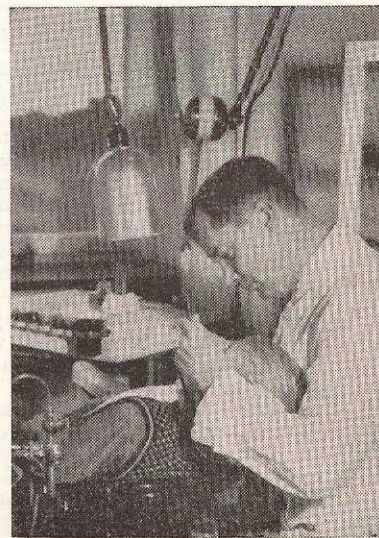
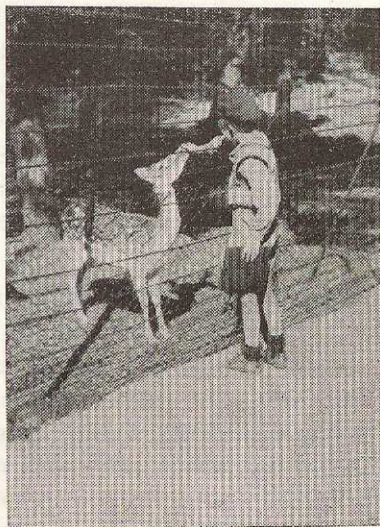
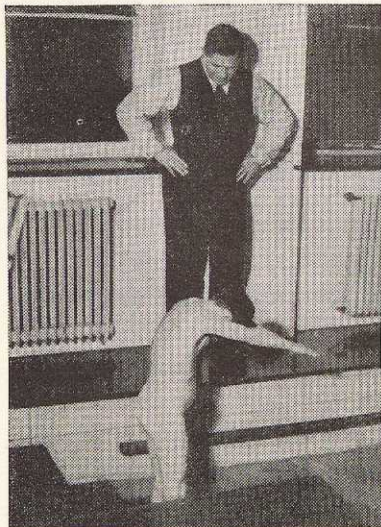
Ja, ungefär så där låter det överallt i vår skola med dess nära 2.000 barn, och det finns ingen anledning att tro, att den skulle vara något undantag från den allmänna regeln. Men jag påpekar, att jag bäst känner till folkskolan och dess arbete. Inledaren, i den i början av min artikel nämnda diskussionen, erkände också, att hon hämtat sin mesta erfarenhet från läroverken, och jag skulle tro, att det där ligger till på ett något olika sätt, på grund av betygsjäkt och tentamensplugg, som ju icke i samma grad forcerar vår arbetstakt.

Göteborg i maj 1936.

Greta LINDGREN

LYCKAS VI INTE nu snart forma om vår uppfostran och undervisning i demokratisk anda, så är det fara, att den västerländska demokratien blir en mellanepisod. Reaktionen kan då som en väldig svallvåg skölja så långt tillbaka, att den möter vägen från de gamla traditionerna. (Alva Myrdal i Kulturfront.)

BARNEN SJÄLVA HA ORDET

För framtida olympiader

På tisdagskvällarna ha vi simning. Det är väldans kul. Då får vi börja vår träning och torrsimning. Det blir till att simma på land. Då får vi sätta oss och fäkta med armarna. Sedan får vi ta benen på samma gång. Det är väldigt krångligt. När vi nu kan detta får vi försöka oss på simdynorna. Då lägger grabbarna simdynan på magen så att dom sjunker ned med huvudet och upp med benen. Men till slut kan vi simma med simdyna fast det går litet konstigt. Då får vi simma utan dyna. Grabben slänger sig i, tar några simtag, men är snart på botten, men minst lika fort som han kom ned kommer han upp, flåsande, stönande och ur munnen kommer flera liter med vatten. Men man kan inte ge upp när man är från Kungsladugårdsskolan för det skulle skämma ut hela skolan.

Lasse, klass 5. F. 1924.

Pappa och mamma ser tillbaka i tiden

Just i dag skall vi gå på bio, som jag tycker är både roligt och intressant. När man talar om hemma att man skall gå på bio så säger pappa eller mamma: Tänk om man hade fått gå på bio när man gick i skolan då hade vi allt glatt oss åt den dagen långt i före. Detta gör vi ju inte precis. Vi får gå på teatern, höra radio, bada, ha idrottslov, vi läser tidningar och har mycket annat roligt, som aldrig förekommer i en skola förr. Så inte kan man klaga fastän läxorna äro långa och tjatiga men de går väl också fast knaggligt ibland.

Kerstin, klass 8.

En alla tiders spelman

I vår klass ha vi en grabb, som heter Tore. Han är så liten och han har ett dragspel, att han nästan försvinner bakom det. En dag när vi skulle gå på bio hade han dragspelen med sig och spelade och då satt vi alldeles tysta. Han spelade också när vi hade en utflykt till Vinga och likadant då vi for till Trollhättan. Han spelade på tåget när vi reste dit och när vi åkte hem. Vid Trollhättan blev det folksamling när han spelade. Tore spelade på Lussefesten och hela klassen brukar alltid ha roligt när han spelar. Han brukar spela för doktorn här i skolan. När Tore har dragspelen med sig brukar magistrar och fröknar komma och fråga om han vill komma till dom och spela. Det vill Tore nästan alltid göra. Tore är en alla tiders spelman.

Rune, klass 5. F. 1924.

Vi får större ansvarskänsla

Jag tror att det bästa är att det råder mer självstyrelse i klasserna nu vilket väl knappast fanns förr. Det är kanske många som inte tycker om denna självstyrelse, men jag tror att man får större ansvarskänsla om man får taga hand om vissa saker och ting själv. Om jag skulle önska något av skolan så skulle jag vilja börja senare än klockan 8 på morgonen. Hoppas det blir genomfört så att man slipper gå ut på morgonen så gott som halvsovande. Skoltandläkaren som man inte kommer undan är ett kapitel för sig, men fina tänder har jag i alla fall när jag går ut ur skolan.

Aina, klass 8.

»Bra att pojkarna också få gå i skolkök»

Skolköket i vår skola ligger i första våningen. Det är stort och ljus och trevligt. Nästan alltid står det blommor på borden. Diskbänkarna och alla skedar knivar och gafflar äro av rostfritt stål. Det är ju mycket bra för annars skulle man få stå och skura dem och det tar så lång tid. Vi ha två gasspisar, en vedspis och en elektrisk spis. Allting är så bra ordnat och det är lätt att hitta vad man skall ha. Något annat som är bra är att pojkarna också får gå i skolkök och lära sig laga mat. Jag tycker bara att vi skulle ha skolkök lite oftare.

Karin, klass 8.

Vad de äldre inte ser: vi barn är friskare än förr

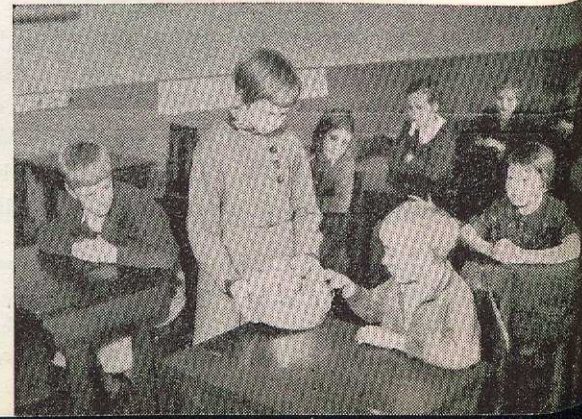
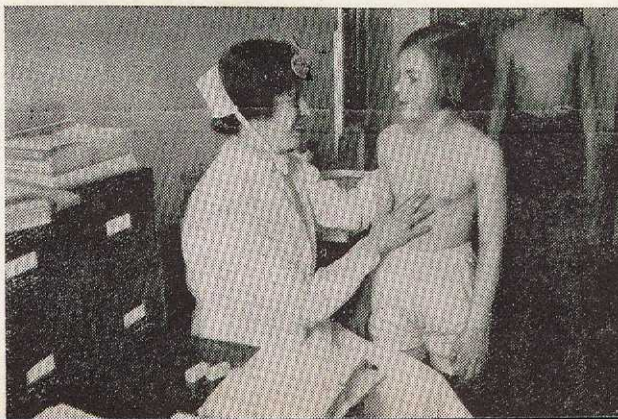
Det brukar vara vanligt i skolorna nu för tiden att man får ha skolresor och idrottslov. Så var det inte förr minsann. Då fick barnen sitta inne och plugga för jänman. Man hör därför ofta gamla människor säga: Det är konstigt i skolorna nu för tiden. Nu får barnen ut och roa sig varenda vecka. Så var det inte i vår ungdom. Men de tänker inte på att barnen är mycket friskare nu än förr. Och om man säger det till dem, så svara de bara: Asch, det är bara inbillning. Vad skall det vara för nytta med skolorna då när inte barnen får sitta inne och läsa. Men jag tycker i alla fall att man får lära sig lika mycket nu som förr.

Ester, klass 8.

»I hälsoklassen har man det bra»

Klockan halv nio äter vi. Då får vi smörgåsar och mjölk. På smörgåsarna får vi mesost, ost, sylt och leverpastej. I ett litet glas får vi fiskleverolja. Vi räknar till tre och så tar vi det. Det går som en dans. Ibland äter vi 10 smörgåsar och vi är 22 barn. 18—20 liter mjölk går åt om dagen. Vi får gröt, pannkakor, soppa, köttbullar, sjömansbiff, fiskbullar och mycket annat gott. Sedan sover vi en timma. När vi vaknar får vi frukt. Apelsiner, äpplen och plommon eller morötter får vi. Det smakar bra. Sedan börjar vi arbeta igen.

Ulla, klass 4.

»Väl att vi flickor nu också få gå i skolan»

Människorna förr i tiden tyckte att det var onödigt att låta flickorna gå i skolan det var endast pojkarna som behövde lära sig något. I våra dagar är det ju så att både flickor och pojkar få gå i skolan. Nu t. ex. ha vi flickor skolkök och handarbete, det förekom inte förr. Tänk förr i tiden när skolbarnen skulle kunna katekesen utantill, det var något man kunde kalla för läxa. Det är bra att jag inte är född för ett århundrade tillbaka.

Vera, klass 8.

Olika tycke och smak

Vi börjar klockan halv nio. Men vi gör inte som de andra barnen. Vi äter först smörgåsar med något på, ibland får vi leverpastej på och mycket annat gott. Sen har vi tre lektioner. Jag tycker det är roligt att räkna och läsa och skriva. Och när vi ha haft tre lektioner så skall vi äta. När vi har makaroner så säger en flicka att hon har ont i magen. Men fröken känner till henne. Det är en pojke som inte tycker om fisk och makaroner.

Kerstin, Hälsoklassen.

Mamma: Aldrig annat än nöjen

Alltid har man något roligt att tänka på. Nu har vi t. ex. mycket bestyr med att leta reda på en bra pjäs som vi skall spela för att få in pengar till vår skolresa. Mamma säger att det aldrig är något annat än nöjen och nöjen. Alltid är det förstås inte så roligt, vi har ganska mycket läxor och rätt som det är får vi ett prov.

Ulla, klass 8.

»Arma föräldrar med sex, sju ungar»

Visst är det trevligt att få sova en stund på morgonen men man skall ju någon gång vänja sig vid att den som har något uppdrag, inte får sova långt fram på middagen i hela sitt liv. Jag för min del gillar mycket skarpt att få komma upp tidigt på morgonen ty då känner man sig pigg hela dagen. Men jag säger inte om att en del föräldrar tycker det är besvärligt. Om man har en sex, sju ungar att passa och ge mat före åtta på morgonen så är det nog inte så lätt ibland.

Eivor, klass 8.

»Bra att vår fröken är intresserad av vad som händer i världen»

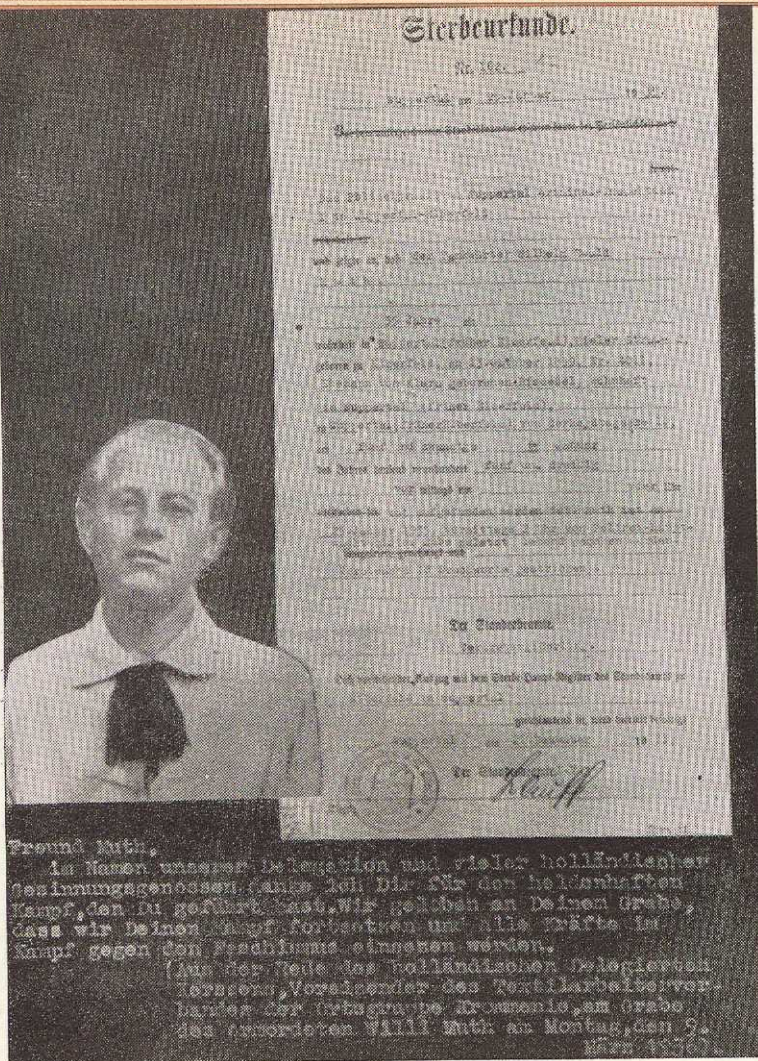
Jag tycker att allt det nya som kommit in i elevernas skolgång är mycket bra. Barnen får litet mer reda på sig. Förr så var det bara att läsa och skriva. Man blev uttråkad av den tiden och önskade bara att den var förbi. Nu är det annorlunda, man får alltid ha någonting nytt var vecka. En gång fick vi en tidning var att läsa i under en timma. Tänk bara där fick vi reda på lite mer. Vi har en fröken som är mycket intresserad av vad som händer i världen. Genom henne lär vi oss mycket. Jag kanske önskar för mycket när jag önskar att hemläxorna inte skulle finnas. Men det är det enda jag har emot skolan.

Karin, klass 8 a.

I NÄSTA NUMMER FÖLJER EN DISKUSSION OM FLICKORNAS SKOLUTBILDNING.

I debatten delta redaktörerna Birgit Hedström, Ulla Alm, fruarna Ebon Andersson, Malmö, Nanzy Eriksson, Ystad, Thyra Andersson, Härnösand.

Willi Muths av polisen utfärdade dödsattest.

WILLI MUTHS HUSTRU

I mitt yrke möter man många, som slagits till marken av olyckan. Många har jag sett.

Men jag har aldrig förr sett någon, vars man mördats, änkan efter någon, vars man torterats till döds.

Idag skulle hon komma. Med en viss bävan väntade jag. Hur skulle den se ut, som fått uppleva dödens besök i sitt hem i så grym form. Hur ser en kvinnas ögon ut, efter en sådan syn. Och så kom hon. Enkel, fast som stål, hederlig, god och oböjlig.

— Det gör mig inte ont att tala. Min mans minne kan jag ej tjäna bättre än genom att sprida sanningen om Hitlers Tyskland. Det är min livsuppgift nu.

Jag har varit organiserad i min fackförening, sen jag var 16 år. Vi bodde i Wupperthal, det stora textildistriktet, där socialismen har gamla anor, där Engels verkade och där redan Bebel fick svara inför domstol för sina åsikters skull. Det har varit torftigt och eländigt i vår trakt sedan länge. Och när Hitler själv och hans arbetsminister Ley sade, att textilarbetarelönerna voro en skandal, att med dem skulle man först ta itu, då gladdes sig många godtrogna själar. Och så började man med att taga arbetet från alla gifta kvinnor, bland annat i Bemberg, den väldiga konstsilkefabriken.

— Så bra, nu få de arbetslösa männen arbete. Det fick dom också på sina håll — arbete mot kvinnolön.

Men de tjocka styva mansfingrarna kunde ej lika fort behandla de fina trådarna, det petiga fingrät.

Vi blir ruinerade, skreko fabriksägarna, vi sänker lönerna. Fortare, fortare måste det gå. Alla former av rationalisering infördes, männen arbetade som i en hetsig trans. En man blev vansinnig under arbetet; då han fördes till

sinnessjukhuset, ropade han hela tiden, att tidtagare, kalkylatörer och maskiner flög omkring honom i luften. Ryktet om händelsen spred sig, man talade om sina känslor, sin nöd; åtminstone det, som lovats, borde man ha. En textilarbeterska förtjänade 18 mark i veckan. Om mannen var arbetslös och familjen hade låt oss säga, 4 barn, så blev, före Hitler, hälften av hustruns lön avdragen, och mannen fick 24 Mark i understöd per vecka, medan, sedan Hitler kommit till makten, hustruns hela lön konfiskeras. Alltså i ett dylikt fall: före Hitler: mannen 24 Mark och hustrun 9 m.; sammanlagt 33 M.; efter Hitler: mannen 24 M. och hustrun ingenting, sammanlagt 24 M. Därtill ha priserna stigit, och när man är hungrig, är man mindre tålig. När maten tryter, komma också hustrurna med bland de missnöjda. Wupperthal var för övrigt en särskilt hemsökt del av landet, "Notstandsgebiet", nödställt område, kallades det av riksregeringen, där var arbetslösheten större än på andra håll.

Willi Muth var också arbetslös. Han hade 11.80 Mark per vecka för sig och hustrun. Därav gick till hyra 4 Mark, lyse 1 à 1.50 Mark, gas och kol 1 à 1.50 Mark. Till maten och annat återstod alltså endast omkring 5 Mark i veckan. Men dessa "understöd" lämnades ej utan vidare, Willi och hans kamrater fingo göra 30 timmars grovarbete. Det var vissa småvägar i skogen, som revos upp, belades med packsten och sedan täcktes över igen. Man har inte något arbete åt dem, sade kvinnorna, och då hittar man på detta för att de ej skola gå sysslolösa. Men männen, som varit med i kriget, förstodo, att vägarna, som lågo dolda i skogen, ej liksom den stora chaussén mitt i dalen kunde synas från luften och att arbetet var ett rent krigsarbete (för övrigt voro dessa krigsarbeten avslutade före besättandet av Rhenzonen). Genom att låtsas betrakta dessa arbeten som en kompensation för understödet slapp man ifrån att betala de relativt höga löner, som arbeten, vilka stodo i samband med krigsförberedelserna, annars betingade. Missnöjet steg. Man träffades och talade om att bilda fackföreningar, man klagade oupphörligt inför arbetscheferna och arbetsråden. Det var människor från alla partier, gamla socialdemokrater, kommunister, liberaler, partilösa, t.o.m. nazister, män och kvinnor, som sökte sluta sig samman för att tillvarataga gemensamma ekonomiska intressen. Vad nu, skall man behöva få sådant, sade fabriksägarna, och tillsade polisen att ta hand om de klagande och anställa spioner för att anteckna de missnöjda. Wupperthalpolisen kom emellertid ingenstans, man fick ej bukt med denna hungriga befolkning, som kände sig stark, då den ju bara begärde, vad de nya ledarna lovat. Den ökända undersökningskommissionen från Berlin, som fått namnet mordkommandot Wecke, tillkallades då Willi Muth och två kamrater häktades först, den 17 januari 1935, på gatan. Den 25 januari meddelades, att han hängit sig i cellen. I den av polisen utfärdade dödsattesten (som här avbildas) är dödsorsaken ej ifylld utan överstruken med ett tjockt streck. Hans adress uppgives vara Heydtsgasse 10, Wupperthal, Elberfeldt. Det är Gestapos tortyrkällare, "luftskyddskällaren" i huset. Men när kroppen lämnades ut för begravning, konstaterades, att den var betäckt med brännsår. Händer och fötter voro genombrända av glödande järn. På halsen funnos däremot inga märken.

Trots tortyren hade ej Willi Muth förmåtts att förråda sina kamrater. Ingen enda häktades på hans angivelse. Ryktet om dådet spred sig, och trots terrorn voro hundratal, män och kvinnor, närvarande vid begravningen. Flera häktades därunder och sedan nya varje dag. Till sist voro 1.128 människor anhållna. Ingen av dessa arbetare, vare sig han var gammal eller ung, man eller kvinna, undgick den förfärligaste misshandel i källaren. Varenda en sökte man tvinga till att uppge namn på andra missnöjda. Under den ohyggliga tortyren nämnde många namn på måfå, namn vilka som helst och så häktades flera, som ej alls deltagit i försöket att bilda en fackförening, vilket var det brott, som de anklagades för. I november 1935 var man färdig att börja processen. Då hade 16 delat Willi Muths öde, döddats av tortyren före rättegångens början.

628 lagfördes och dömdes, några ända till 15 års tukthus. — Är Ni tokiga, ropade den 18 årige Otto Funcke, då hans dom, lydande på 4 års tukthus avkunnades. Om fyra år sitter inte Ni, där Ni nu sitter, utan vi.

En krigsinvalid sade åt domarn: Jag har legat i trumeld framför Verdun. Jag vet, vad kriget är, intet är ändå så fasansfullt som Gestapos metoder.

Ida Ahrweiler, textilarbeterska och mor till 7 barn, hade blivit så oerhört slagen, att hon blivit vansinnig av smärtorna. Hon var redan förd till sinnessjukhus, men dömdes ändå till ett högt straff. Terrorn driver fram nya antifascister. Se bara på siffrorna från Wupperthal: År 1933 56 häktade. Vilken jätteprocess, sade alla. År 1934 92 häktade och år 1935 1.128 häktade.

Men, kamrat Muth, sade jag, jag träffade igår en svensk socialdemokrat och en svensk kommunist. De hade rest med bil genom Tyskland under flera dagar. De hade talat med många arbetare och överallt fått det svaret, att allt nu var bättre och i vart fall lugnare.

— Ack, Ni förstår ju ändå inte, hur vi verkligen har det. Tror Ni inte, att min man var modig. Eller jag, som själv levde kvar i Tredje riket till för en kort tid sedan. Men vi skulle aldrig under några förhållanden sagt, vad vi verkligen tänkt till någon obekant. Och ingen vågar det, överallt smyger ju provokatörer omkring. Därför svarar man vanligen, då man blir tillfrågad, just något sådant, som man tar från propagandan, t. ex., att man aldrig fick lugn före Hitler för kommunisterna. Fastän vi minnas alla de mord, som nassarna begick och de sammanstötningar, som de föranledde.

Tro inte, att någon normal arbetare icke bittert saknar sin frihet. Att ej våga tala, att ej våga säga sina tankar fritt, att leva som under livslång exercis under nazister och bossar, tror Ni, att det gör någon lycklig. Tro det inte, jag ber Er, tänk Er själv in i situationen, och tänk på vad Ni själv skulle tycka. Så känner också flertalet av Tysklands arbetare, det vet jag, som ända till nyligen levat bland dem. Och beviset, beviset är jätteprocesserna, vilkas siffror bara stiga, dödsdomarna, som alltjämt fällas, terrorn, som var dag blir allt omänskligare. Varför allt detta, om tyskarna voro eniga och nöjda, om de trodde på Hitler!

Kvinnor i alla länder, vill ni hjälpa Willi Muths hustru i hennes kamp för sanningen!

Sonja BRANTING-WESTERSTÄHL

VI BEHÖVAS ALLA!

VÄNTA INTE MED ATT KONSTATERA
DETTA TILLS DET ÄR FÖR SENT

F. D. TYSK RIKSDAGSKVINNA SKRIVER TILL MORGONBRIS

Av de bittraste erfarenheter kan man dra hälsosamma lärdomar. Det tyska socialdemokratiska partiets tragiska sammanbrott medförde omätliga lidanden för hela tyska folket och kulturell tillbakagång. Men dessutom har det tredje rikets upprättande förändrat hela tidens ansikte, ställt världen inför de svåraste hotelser mot dess kultur, dess fred, dess frihet.

Inte sällan hör man den åsikten uttalas, att kvinnornas rösträtt i första hand bär skuld till denna ödesdigra utveckling, ty väljarinnornas antal översteg betydligt väljarnas, särskilt under åren omedelbart efter kriget. Därav drar man helt enkelt den slutsatsen: "Kvinnorna har fört Hitler till makten".

Om också detta är en förhastad slutsats, så måste man dock medge, att kvinnorna, även om de inte varit skuld till olyckan, dock inte har förhindrat den. Den stora förhoppningen att kvinnorna som statsmedborgare skulle bli naturliga bundsförvanter i kampen för frihet och framsteg, förblev ouppfylld. Väljarinnorna insåg inte instinktivt den stora sanning, med vilken Bebel en gång började sitt banbrytande och än i dag intressanta arbete "Kvinnan och socialismen", nämligen att alla rättslösa har något gemensamt, vare sig de är rättslösa på grund av kön eller klass.

Förebråelsen mot kvinnorna är alltså, att de icke var klokare och insiktsfullare än männen, att de följde sina mäns paroller. Därigenom bibehöll alla partier ungefär samma procentsats. Kvinnornas rösträtt gjorde ingen ändring i förhållandena.

Men är en sådan förebråelse fällande för representanterna för en samhällsgrupp, som så länge hållits fjärran från politiskt tänkande och politisk skolning, är det så lätt att på en natt bli medborgare? Kunde man vänta att de skulle kunna överblicka följderna av sina handlingar så mycket bättre än de så kallade politiskt "mogna" männen?

Det otillfredsställande resultatet kan också tillskrivas svåra fel hos partiet. Med berättigad stolthet kunde socialdemokraterna peka på att kvinnorna hade dem att tacka för sin rösträtt — men partiet förstod inte att utnyttja denna nya möjlighet, det skördade icke de mogna frukterna, där sådana stod att få.

Det är nödvändigt att här gå in på skenbara bisaker, som ansetts för oviktiga och dock spelat en stor roll.

Först frågan om propagandan. De sista åren har visat vilken makt den har. Den hade säkert varit verksam i den goda sakens tjänst lika väl som den nu är det i den ondas. Efter kriget hade den tyska politiken att välja på två vägar. Den ena, den proletära diktaturens, hade, om man betänker den fruktansvärda nöden och inringningen av militärt starka segrare, fört till skarpa interventionsåtgärder och fullständigt sammanbrott. Den andra vägen

som man valde, var kompromissens, koalitionsregeringens, "Weimarrepublikens".

I början av densamma var valutgången ännu av avgörande betydelse, men efter hand kom varje enstaka väljare eller väljarinna att betyda mindre. Ett storslaget värningsarbete, inte blott för partiet utan för den demokratiska republiken som sådan, hade kunnat skaffa begeistrade anhängare, framförallt bland kvinnorna och ungdomen.

Att denna propaganda helt uteblev beror delvis på mycket hedrande orsaker, man sade, att en god idé, som har framtiden för sig, behöver ingen propaganda, den segrar av sig själv. Man hade motvilja mot reklam, mot att, medan breda folklager led nöd, ge ut pengar för propaganda — men det fanns också andra orsaker, tröghet, brist på vidsyn, och trång dogmatism. Ofta möttes nya goda förslag med svaret: "Så har vi aldrig gjort och har ändå blivit ett stort parti utan sådana nyheter."

Som nykomlingar i politiken hade kvinnorna under en epok, då inte våld och uniformer utan parlamentariska metoder var avgörande, kunnat bilda en stark skydds-trupp för demokratien.

För begreppet "demokrati" var det möjligt att begeistra millioner kvinnor, som gentemot socialismen var fulla av fördomar och okunnighet. Och just bland dessa kvinnor, som det hade gällt att dra till sig, blev den goda viljan ofta tillbakavisad, framför allt genom ett skarpt och meningslöst avståndstagande från "de borgerliga".

Borgerliga? Hur föga passar detta begrepp för otaliga kvinnor, som har en svår livskamp, även om de icke ingått i något parti. Vi har hela hären av affärsanställda. Under nätta kläder och ett vårdat yttre döljer sig mycket uttröttande arbete, umbäranden och sparande. Vi har

sjuksysstrar, som offerar ungdom och hälsa i hängivenhet för ett härligt men uppsplitande yrke, utan att få ersättning genom motsvarande inkomster. Vi har den stora skaran lärarinnor, vilkas ansvarsfulla verksamhet blott möjliggör en blygsam levnadsstandard. Vi har socialarbeterskorna, som mot en ringa lön fullgöra ett arbete, vilket aldrig, inte ens under fritiden, frigör dem helt från trycket av all den nöd, som de blott otillräckligt förmå lindra, och vi har många andra: konstnärinnor, journalister, utan fasta inkomster, medellösa studentskor, som under hårda år arbeta för en kanske icke mindre hård framtid. Borgerliga? Misstag. Är den icke stor, de kämpande kvinnornas samhörighet, med eller utan partibok? Också de höra dit, de millionerna kvinnor i medelklassen, som utföra ett mödosamt, ouppskattat, obetalt hushållsarbete och ofta, särskilt när de har många barn, icke förfoga fritt över något, varken över inkomster eller fritid eller sina handlingar.

Från alla dessa kvinnogrupper hade man kunnat vinna tallösa meningsfränder, beredda att arbeta för republiken och detta icke blott med sina röstsedlar. Medan man upprepade samma sak tusen gånger för partikamraterna, undveks det emellertid ängsligt, ja, blev direkt förbjudet att upplysa andra. Tal inför "de borgerliga" bannlystes av partiet, ja den som höll sådana hotades med uteslutning. Då det tyska kvinnliga medborgarförbundet (efterföljare till det gamla rösträttsförbundet) på ett tacknämligt sätt föranstaltade offentliga kvinnomöten för att låta talarinnor från skilda partier framlägga sitt partis synpunkter, avböjde socialdemokratiska partiet att deltaga. På talrika möten framställdes partiprogrammen i lockande färger, blott det socialdemokratiska hörde man aldrig något om, ty ingen fick tala för det. Vem led mest skada?

Samarbete mellan socialdemokratiska kvinnor och icke organiserade, många väsentligt radikalare än flera gamla konservativa partimedlemmar, möttes med misstroende och svårigheter, till och med när det gällde fredssträvanden, skydd för mödrar och barn, internationellt samförstånd eller dylika saker.

En hemlig sekt, som är sig själv nog, kan dölja sig bakom murar — men ett politiskt parti, som vill förvärva och behålla makten, måste så ut sin andliga sådd i alla riktningar, så att skörd kommer.

På talarstolen, i pressen, i radion, i föreningslivet blev de enskildas verksamhet inskränkt, just där den kunde varit fruktbar, medan partiet i "storpolitiska" frågor gick in på vittgående kompromisser.

Raskt intog reaktionen de obesatta platserna och så kom nationalsocialismen. Under de år då den nådde sin maktställning, bedrev den en verksam och samvetslös propaganda bland kvinnorna och ungdomen. Socialdemokratien hade överskattat förnuftet och bildningsbehovet, som blott förefanns hos en liten elit. Nationalsocialismen förstod att spekulera i de primitivaste och grövsta instinkterna. Den skapade ett religiöst patos kring sina förvirrade och brutala läror, medan vi försummade att skapa en motsvarande tjusning kring republiken. Först sent,

DE BORGERLIGA
KVINNORNA

Pojken: Om en av oss två hoppar ned, blir det bättre plats för mej.
(Ur den danska tidskriften Kulturkampen)

NORDISK KURS I YSTAD, "Fritidens" stad, anordnas av ABF:s Skånedistrikt i samverkan med bl. a. Skånes soc.-dem. kvinnodistrikt. Kursen, som pågår under tiden 2—8 aug., kommer att bjuda på en rad föreläsningar av framstående föreläsare, bl. a. förre jordbruksminister P. E. Sköld, som talar om "Jordbrukets läge", docenten Alf Johansson, som redogör för "Bostadsproblemet", docenten Johan Vogt, Oslo, som behandlar "Den världsekonomiska situationen", Radiotjänsts föredragschef, Yngve Hugo, som i ord och bild skildrar radion, Mauritz Andersson från ABF:s centralbyrå, m. fl. Föreläsningssal blir det ärevärdiga Klostret. Utflykter komma att företagas pr buss dels till den geologiskt intressanta Fyledalen med dess järnmalms- och stenkolsförekomster och dels till Glimmingehus m. fl. sydsvenska slott och borgar. Deltagarna få tillfälle att deltaga i det stora sydsvenska ABF-möte, som i anslutning till kursen kommer att hållas söndagen den 9 aug., och vid vilket förre utrikesminister Rickard Sandler och förre ecklesiastikminister Arthur Engberg tala. Kostnaden för kursen blir 25 kronor, i vilket pris inbegripes avgift för kost och logi men icke utflykter och samkväm. Deltagare, som icke önska kost och logi, erlægga en kursavgift av 5 kronor. Anmälningar om deltagande böra snarast möjligt insändas till ABF:s instruktör, Nils Borgström, Box 43, Ystad.

"MADRASSOCIALISM" I SOVJET.

HUSMÖDRARNA I SOVJETUNIONEN STRÄCKA UPP FACKFÖRENINGARNA

Hustrurna till ingenjörerna och fabriksledarna i Sovjetunionen ha nyligen i Moskva haft en gemensam konferens — den första i sitt slag. Tre tusen ombud diskuterade hur husmödrarna skulle kunna organiseras för en social verksamhet, som kunde befördra kulturen bland arbetarna, göra fabrikskaféerna, hemmen, barnträdgårdarna, parkerna och de sociala institutionerna överhuvud taget mera hygieniska, trivsamma och estetiskt tilltalande. "Djupare in i massorna", är riktlinjen.

Fackföreningarna kritiserades därför att de skänkt allt för ringa uppmärksamhet åt denna massrörelse bland kvinnorna, som måste betecknas som en rörelse av stor kulturell betydelse i det att den öppnar mönsterrestauranger, sätter upp syateljéer, inrättar barnträdgårdar och pionjirläger, söker åstadkomma en bättre hälsovård i arbetarfamiljerna, en bättre livsmedelsdistribution till hemmen, medarbetarbibliotek och bedriver en omfattande propaganda för bättre hemkultur. "Ihågkommas bör att var och en av oss har sitt eget personliga liv och sin egen personliga lycka, och att detta är oskiljaktigt beroende av hela nationens liv och lycka."

Lenins paroll: Varje köksa måste lära sig regera, börjar nu bära frukt. Vi vill — säga husmödrarna — hjälpa varandra att rätt utnyttja dessa våra nya möjligheter att få arbeta som fria, självständiga människor och

Deltagare i den stora husmoderskonferensen i Moskva.

samtidigt leva ett lyckligt familjeliv, att ha barn, att läsa, att roa oss, med ett ord *leva*.

OM de svenska husmödrarna haft ett liknande intresse, som kommit till uttryck på denna sovjetiska husmoderskonferens, så skulle de bl. a. ha tagit upp till gemensam behandling Morgonbris aktion för bättre samlingslokaler. Tidningen skrev i nummer efter nummer och påpekade bristen på lämpliga sådana — en fråga av vitalt intresse inte minst med tanke på ungdomsorganisationernas verksamhet, men inte en aning till resonans förspordes från våra kvinnokretsar. Däremot gjordes från Socialdemokratiska ungdomsför-

bundets sida en framställning till regeringen, påkallande statsmakternas medverkan för framskapande av lämpliga samlingslokaler. Framställningen föll i riksdagen. Det är inte otroligt att om våra mödrar och husmödrar tagit sig an saken och med energi ställt sig med i ungdomens aktion, så skulle utgången blivit den åsyftade. Morgonbris meddelade redan förra året att den danska regeringen kallat fem arkitekter att utarbeta planer till samlingslokaler. Redan det borde ha varit tillräckligt att övertyga våra kvinnoklubbar om att Morgonbris här talade för en tanke som ej var omöjlig att realisera endast det sattes handling och kraft bakom orden.

alltför sent, kom de första ansatserna: uniformer (riksbaneret, ungdomsbaneret) symboler (de tre pilarna) frihetshälsningen med den höjda högra handen, "järnfronten", som kort därefter bröt samman som ett korthus... Blott ett avsnitt ur den stora tragedien men inte oväsentligt. Många negativa saker har sagts här, men inte för att kritisera utan för att dra slutsatser därav. Kanske kan ni, ehuru förhållandena ju ligger annorlunda till och författarinnan inte vill ge råd åt ett främmande folk, ha nytta därav.

Jag tycker man kan dra den lärdomen att socialistiska kvinnor inte blott har sin uppgift inom partiet och att de gör en oskattbar tjänst om de sprider upplysning bland de vida utanför stående kretsarna. Redan det faktum att kvinnor som står ovetande och avböjande gentemot socialismen, kommer i beröring med representanter för vår världsåskådning, lär personligen känna och värdera dem, utövar en stor verkan. Man behöver väl icke särskilt framhålla, att det behövs vissa personliga egenskaper för ett framgångsrikt arbete, att en fri blick, vittgående tolerans, taktfull älskvärdhet vinner mer än ett pockande uppträdande. Den riktigt valda företräderskan för de socialistiska idéerna hör med i arbetet inom den "borgerliga" kvinnorörelsen. Hennes åsikt skulle höras vid varje tillfälle, då kvinnor kommer samman. Hon bör icke anse det för sin huvuduppgift att värva partimedlemmar, det skulle leda till besvikelse å ena och för-

stämning å andra sidan. Hon kan nöja sig med att så ut korn, som väcker tankar, och kritik mot den nuvarande samhällsordningen, bekämpa trångsynthet och fördomar. Så kommer hon att i alla kvinnokretsar, som är tillgängliga för henne, bereda marken, så att fascismen och reaktionen icke mer kan slå rot, men så att jorden blir uppluckrad för mänsklighetens stora tankar, som har framtiden för sig.

F Ö R O S S A T T A V A R N I N G A V

De reflexioner vår tyska partivän knyter till utvecklingen i Tyskland äro av den art att de påkalla uppmärksamhet även här. Visserligen kunna vi säga oss att vi leva under andra och lugnare förhållanden, men detta innebär icke att vi böra underlåta att gardera oss för eventuella överrumplingar. Även här ha vi sett att det finns kvinnor, som lyssna till nazisternas locktoner, ehuru de mer än väl borde inse att deras egen medborgarrätt skulle vara ett minne blott om nazismen segrade. Därför är det riktigt även här att den demokratiska upplysningsverksamhet, som bedrivs från socialdemokratiskt håll, inte enbart bör rikta sig till våra egna kvinnor utan jämväl till kvinnorna inom andra samhällslager. Ja, den måste också, och kanske enträgnast riktas till männen, ty om icke de vilja bereda kvinnorna ett arbetsfält på det sociala och politiska området och där betrakta dem som jämberdiga medborgare så är det fara värt att inte heller

vårt lands kvinnor bli de bundsförvanter i kampen för frihet och framsteg, som man anser naturligt och som man framförallt hoppas att kvinnorna skola vara.

Vi behöva endast betrakta vår arbetarrörelse för att lära oss förstå vad positivt deltagande i samhällsarbetet betyder för en rörelse. Inte heller den fick den fasthet och stadga som den nu har förrän den kom fram till de positiva uppgifterna. Och den som haft tillfälle att på nära håll få en, om ock liten, inblick i amerikansk arbetarrörelse, och sett vilken artificiell och tillkrånglad planta den är, den har fått en hälsosam påminnelse om hur liten betydelse en rörelse har om den hålles borta från verkligt deltagande i samhällsarbetet.

Och helt naturligt blir förhållandet detsamma när det gäller kvinnorna. Det räcker inte bara med att agitera och agitera för att få dem med som medlemmar i vår rörelse. De måste få praktiska uppgifter sig förelagda om de skola känna sig hemma i vårt parti och om partiet skall få den nytta av dem som väl dock är den innersta meningen med deras värvande som medlemmar. Alltså, om de skola bli partiets naturliga bundsförvanter i kampen för frihet och framsteg, och i kampen för demokratins bevarande.

De kvinnliga pionjärerna för vår rörelse visste detta redan i rörelsens början, man ville endast så ogärna lyssna på dem. Och när man någon gång måste lyssna, så viftade man genast bort det hela med ett vackert uttalande, som inte förpliktigade till så värst mycket.

Jag vill i det sammanhanget och som ett belägg för mitt påstående erinra om 1908 års partikongress. Till denna kongress försökte skånekvinnorna, via Malmö arbetarkommun, få fram en motion, eller ett uttalande angående agitationsarbetet bland kvinnorna.

Uttalandet hade följande lydelse:

”Med erkännande av det upplysningsarbete, som bedrivits av partiet bland kvinnorna, är det kongressens uppfattning, att detsamma dock varit otillräckligt, helst då man betänker den svåra jordmån vi härvidlag ha att bearbeta. Den första skånska kvinnokonferensen uppmanar därför partistyrelsen att i första tänkbara grad besinna, att den förtryckta klassen består av både män och kvinnor, de senare till och med i majoritet, och anpassa agitationen tillräckligt för de senare och efter de speciella orättvisor varunder kvinnor lida.

Som ett medel ibland flera att åstadkomma mera upplysningsarbete bland kvinnorna, framhåller konferensen vikten av att på rörelsens nuvarande ståndpunkt börja utbilda och anställa kvinnliga funktionärer i partiets tjänst, i all synnerhet betydligt flera kvinnliga journalister, då den skriftliga propagandan är mest försummad.” Malmö arbetarkommun tog uttalandet som motion till kongressen först sedan sista stycket i detsamma strukits. Positiva åtgärder ville man inte vara med om. Uttalandet i sin helhet fördes fram vid kongressen av de kvinnliga ombuden, inte heller där fanns resonans för detsamma. Det är tjugoåtta år sen dess. Och ännu kan vi räkna de kvinnliga journalisternas antal på fingrarna, ja, behöver vi egentligen använda mer än den ena handens fingrar för att räkna dem? Åtminstone om vi räknar dem som äro fast anställda inom partipressen. Varpå beror detta? Jag tror knappast man kan säga att de äro sämre journalister än de manliga kamraterna, tvärtom tror jag de äro mera samvetsgranna och arbeta trängare. De ha ändå svårt att få plats, även om de arbetat i yrket en tid. Männe vi inte här liksom på alla andra områden av samlivet ha en hel del gamla fördomar att arbeta bort? ”Det är så med oss en och var” — yttrade Johan-Olov Johansson i sitt inlägg i debatten om kvinnors rätt till arbete, vid partikongressen 1932 — ”att det inte är alltid vi kunna pröva en fråga med hänsyn till faktiska förhållanden för dagen, utan vi ha en hel del inom oss, vars rotträdar gå tillbaka till länge sedan svunna tider. Och vi veta ju alla, att kvinnornas emancipationssträvanden ha mötts med ovilja av en hel del, ja kanske rentav större delen av männen, som däri sett en fara för sin gamla privilegierade ställning”. Den tolkningen är nog alldeles riktig. Men vi måste rycka loss de där gamla rotträdarna, vi måste anpassa oss efter tidens krav. Tillståndet i världen är för närvarande så allvarligt att vi inte ha råd att visa bort några krafter, om aldrig så svaga, som vill hjälpa till i arbetet för bättre förhållanden. Och vill vi ha goda resultat så är det nog viktigt att vi äro lyhörda för att samspelet i kören blir så fulltonigt och samstämmigt som möjligt, att inga röster förkvävas utan att alla komma till sin rätt.

Vi behövas alla, låt oss inte vänta med att konstatera det tills det är för sent!

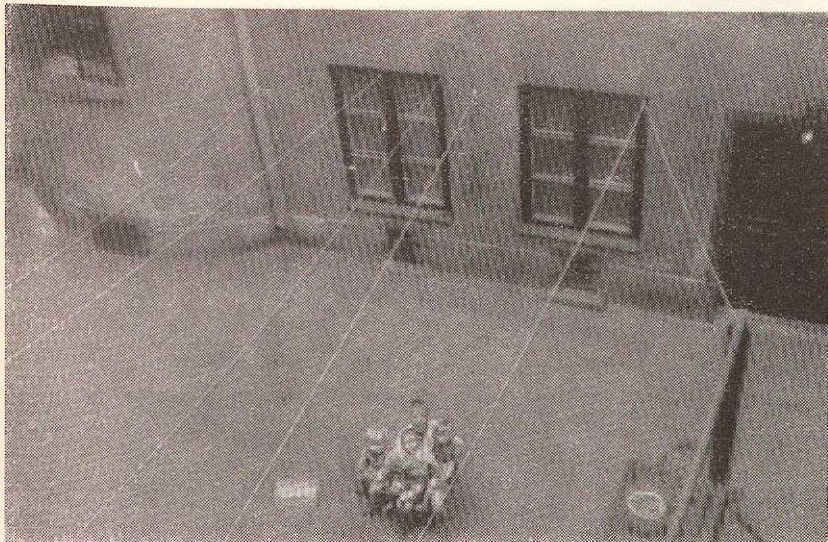
Hulda FLOOD

På ett år ha Figaro och Tenor vunnit 100.000-tals nya kunder. Marabou moderna stordrift har möjliggjort den utomordentliga kvaliteten och det sensationellt låga priset. Har Ni en gång provat FIGARO eller TENOR överger Ni dem aldrig.

FIGARO – mentholpastillen TENOR – lakritstabletten

VALRÖRELSENS STORA SCHLAGER. Den regering som trädde till efter valet 1932 har nyss tvingats att avgå. Det bästa betyg som kan ges åt denna regering, och samtidigt den bästa agitation som kan åstadkommas i den socialdemokratiska valrörelsen, är att visa vad denna regering utträttat. GÄRNINGAR TALA BÄTTRE ÄN ORD. Då regeringen började, rådde kris. Dess första omsorg blev att hjälpa de arbetslösa och nödställda. Dess program för krisens bekämpande var djärvt och storstilat. Den gamla politikens målsmän talade om äventyrspolitik och spådde ofärd. I dag kan tvisten slitas. Fakta tala sitt språk: arbetslösheten har sjunkit, produktionen har ökat, Sverige står främst bland världens länder ifråga om snabb återhämtning ur krisen. Samtidigt har lite varstades inom våra landmären vuxit upp ett nytt Sverige; de fattigas bostäder ha blivit förbättrade, nya självständiga jordbruk ha skapats, broar och hamnar ha byggts, järnvägar ha blivit elektrifierade, dödsfallor ha blivit ersatta med skenfria korsningar, en mängd nyttiga arbeten av skilda

Skolferierna bortslöade på gator och gårdar är värdelösa.

D E N T O M M A F R I T I D E N

Nu är skolorna stängda, skolgårdarna ligger tysta och öde och gottaffärerna i grannskapet har sin döda säsong, ty skolbarnen har lov för att stärka kropp och själ i Guds fria natur.

Och visst är de fria från plagget, och luften och solen har de tillgång till, det är bara den fria naturen som inte är tillgänglig mer än för några få av folkskolebarnen. Den ringa procent, som bor hos släktingar eller själv har råd att hyra på landet, en del kläna och undernärda som får komma på skollovskolonierna och slutligen de s. k. sommarbarnen, vilka genom behjärtade människors försorg tillhandahållas landet och fåglarna mot en liten erkänsla i form av arbetstjänst.

Allt det där känner de flesta av oss till, och blir vi slöa och glömmar bort att vi lever i Barnets århundrade kommer Barnens Dag och påminner oss om — "att nu ska vi vara snälla" och öppna på pungen till förmån för "de fattiga barnen". Och så roar vi oss med basarnöjen och köper en del onyttigt krimskrams med den lilla baktanken att vi därigenom blir utmärkta och välgörande samhällsmedborgare och gläder oss åt att ännu några fler av de fattiga föräldrarnas barn får komma ut på riktiga landet och får en liten aning om hur de välbärgade föräldrarnas barn får tillbringa sina somrar, från tidiga våren till sena hösten.

Men trots all välviljan tillbringar tiotusentals barn sommaren i staden, i trånga, osunda bostäder och genomligger fritiden på gator och bakgator i de sämsta stadsdelarna. Ty var säker om att de hälsosammaste, de friskaste och vackrast belägna stadslägenheterna står tomma, med nerullade gardiner.

Planteringarna och parkerna är i regel inte till för barnen mellan 6—12 år. Gräsmattorna måste skonas — det är i sin ordning. På bänkarna sitter tanter och stickar eller pensionerade farbröder och ritar med käppen i sanden. Och i de välsignade sandlådorna hållas de allra minsta. De som inte har alltför långt till vatten drar i väg till baden — men man kan inte bada jämt, för att inte nämna att det myckna badandet pressar och för-

slöar. Och så blir sommarlovet, den härliga fritiden en tom tid i de uppväxandes liv, en tid som de slöt sig igenom.

Mycket skulle vara annorlunda om det uppväxande släktet fick tillbringa en del av sina somrar i umgänge med naturen. Inte bara hälsan och motståndskraften skulle stärkas. Vilka goda lärdomar, impulser och erfarenheter skulle de inte få till på handen. Och vilken ren intellektuell tillgång detta miljöbyte skulle bli komme hembygdsundervisningen att visa.

Sedan kan vi ju lugnt lämna åt sidan de poetiska livsvärden, de minnen och upplevelser som blir en icke föraktlig fond för den vuxne att ösa ur.

Det var en tid i vårt land, då det inte alls ansågs självklart att alla barn hade rätt och plikt att tillägna sig kunskaper och färdigheter på statens bekostnad, sig själva till nytta och glädje och nationen till gagn.

Det problemet är i det närmaste löst. Nu är det fritiden, feriernas problem som är vårt.

Vi har kommit så långt att vi är överens om att det hör barnen till att gå på äng och strand och få mat ur någons hand, oberoende om de är födda arbetare Pettersson eller direktör eller lärare Pettersson. Begreppet — "fattiga barn" är förlegat i ett demokratiskt land och bör snarast möjligt förpassas bort ur språkbruket.

Vad vi nu närmast har att tillse är att skolbarnens ferier göres till ett värde i sig själv, blir en fritid som ger tillfälle till andlig förkovran såväl som fysisk rekreation. Blir en tid då kunskaper förmedlas utan boken som mellanhand.

Sveriges natur är redo. Det kostar att föda barnen såväl i stad som på land. På landet behövs mindre och enklare kläder, resor och logi blir merkostnad, en utgift som dock så småningom kommer att bli ett räntegivande kapital. Men medlen att nå målet blir en senare fråga. Först måste vi mobilisera intresserade krafter och få i gång en utredning.

Sveriges socialdemokratiska kvinnor har alltid arbetat för barnens välfärd. Vi är självfallet intresserade av saken. Vad säger lärarna som står i intim kontakt med skolbarnen under hela deras uppväxttid? Intresserar det dem vad det betyder för våra barn att de dödar sina ferier år efter år? Och vad säger skolläkarna och skolsköterskorna som lägger upp hälsokorten. Direktörerna Pettersson med fruar och döttrar har redan sagt sitt ord, de tror på välgörenhet och lägger sin skärv (på Barnens Dag), om än inte den sista.

Och framförallt vad säger föräldrarna? Vad säger Svens och Ingas far och mor? Minns ni er barndoms somrar då ni traskade på het asfalt och lekte på bakgårdar, i trappor och på vindar. Tältet ni byggde av gamla tomsäckar och prydde med maskrosor i en öralös kopp på en upp- och nervänd margarinlåda. Eller sommarkvällarna, då det var för hett och trångt uppe i lägenheten. Är ni inte medvetna om att fritiden bortslöad på gator och gårdar är värdelös?

Är inte tiden mogen för en saklig utredning av skolbarnens ferieproblem? Hur vore det t. ex. med en inventering i skolorna under höstterminen, för att utröna hur många, eller hur få barn som dödar sina ferier i staden?

Hertha WIRÉN

Allt det där ha vi hört! JA, MEN SE DET OCKSÅ! OCH VISA DET för folket innan valet i höst! Visa det i slående effektfulla bilder, agitatoriskt och åskådligt sammanställda med kontrastbilder och rappa verkningfulla texter. Detta är vad som sker i REGERINGEN SOM GICK. Det är en bildserie på 32 stora sidor i format som en veckotidning. Innehållet är huvudsakligen bilder i djuptryck, men också till omväxling några tecknade och fotografiskt monterade uppslag, som på ett ypperligt sätt åskådliggöra den socialdemokratiska regeringspolitikens resultat och som även ge en tankeställare för framtiden. "Regeringen som gick" är NÅGOT ALLDELES NYTT, ett klämmigt och friskt inslag i valrörelsen. Albumet föreligger redan färdigt. Insänd omgående Edra beställningar till Tidens förlag.

När man står på planen nedanför Skogslyckan och ser ut över sjön Sävelången . . .

Interiör från Skogslyckan.

DÄR MORS DAG GETT MOR VILA GÖTEBORGS MÖDRAR BYGGER SEMESTERHEM

Att fira och hylla modersgärningen en enda fattig dag av årets många är ett arrangemang, som inte oreserverat godtagits. Mors dag blir lätt en gest, där Mor själv försvinner bakom affärernas braskande reklam och blomsterhandlandenas välförsedda skyltfönster.

Men Mors dag kan få en djupare innebörd om mödrarna själva vill det. Åtminstone förefaller det som om göteborgarna skulle få mera respekt för bemarkelsedagen och det är kvinnorna själva, som gjort underverket. Ett litet märke till Mors dag sattes i deras händer och de gingo ut på gator och torg och bjödo ut det till en undrande allmänhet. Parollen — Giv mor semester — förde de med sig och själva voro de i många fall levande vittnesbörd om att det finns kvinnor, som fått sträva med vardagsslitet många år utan att ha fått den ro och avspänning varje människa behöver ibland för att inte nötas ut i förtid. Ingen kan mera effektivt förespråka husmödrarnas semesterkrav än husmödrarna själva.

Det visade sig också att märket håller på att slå rot. Förra året såldes 10.000 och i år 25.000. Bakom försäljningen stod Föreningen semesterhem för kvinnor, en opolitisk sam-

manslutning, som dock präglas av föreningsvana arbetarkvinnor.

För ett par år sedan bildades en kommitté ur Göteborgs soc.-dem. kvinnodistrikt att ta hand om 500 kronor, som anslogos från Odinsalotteriet — det första försöket, som gjordes på Västkusten att få till stånd semesterhem, livligt uppmuntrat av Morgonbris. Sedan togos flera initiativ att öka ut den ursprungliga summan och det viktigaste var märket till Mors dag. Kommittén ombildade sig till en förening sedermera och därmed ökades dess möjligheter att få samhälleligt stöd för verksamheten. Ur Olov och Caroline Wuijks fond erhöll föreningen ett anslag på 50.000 kronor, avsett att upprätta semesterhemmet, och den välvilja, med vilken kvinnornas anhållan behandlades ger dem förhoppningar om att kunna komma tillbaka ett annat år.

De femtio tusen kronorna stodo emellertid inte till kommitténs disposition denna sommar. Det blev trots allt semesterhem i år, till stor del tack vare märket. En härlig sommarvilla förhyrdes och villiga händer voro beredda att hjälpa till med dess iordningsställande. Det

fattades mycket, bland annat linneförråd. Och man fick uppleva att föreningens medlemmar erbjödo sig att gratis och franko sy det som behövde sys. Det praktiska linnebeståndet på Skogslyckan är som en symbol för kvinnornas offervilja och arbetsglädje.

Skogslyckan alltså heter villan. Den ligger endast en halvtimmars tågresa från Göteborg och bara ett par minuters promenad från Norsesunds järnvägsstation. Naturen har givmilt slösat skönhet i de trakterna. När man står på planen och tittar ut över sjön Sävelången fångar ögat i ett svep leende stränder med ljus grönska, röda stugor på strandslutningarna och allvarliga barrskogar, som värdigt klättra upp för höjderna.

Medan vi ändå äro i farten måste vi titta in i semesterhemmet också. Utanför se vi ett gammaldags hus med balkonger och verandor och vänliga utbyggnader, allt inramat i vilt vinlöv, som nästan bildar en andra vägg utanför den egentliga. Inomhus är allt sommarlätt och vackert. Storstugan är i gammal stil, möblerna enkla, men av förnämt snitt, färgerna glada. Den öppna spiseln ser inbjudande ut med sina friska lövruskor och frånorstugan ser man in i ett ljust matrum. I övervåningen äro gästrummen. Också de ljusa och sommarlätta med blommig creton på sängar och i fönster. Man känner trivseln i luften.

De fem gästrummen äro avsedda för tolv personer och de sextio platser, man beräknar under fem fjortondagarsperioder, voro redan tidigt fullt besatta. Aderton äro friplatser och de övriga betala själva sin vistelse med två kronor per dag, en summa, som naturligtvis inte alls täcker kostnaderna.

Vid reumatism, influensa, ischias samt vid förkylningar och huvudvärk är Albyl vad Ni behöver. Lindrar omedelbart de mest envisa smärtor. Ha därför alltid Albyl hemma och tag med dem på resan. Trevligt förpackade i bleckaskar om 50 tabletter till ett pris av kr. 1:50 pr ask. — Fås på alla apotek.

Framställda under kontroll av professor i medicinsk och fysiologisk kemi vid Lunds universitet Med. doktor Erik M. P. Widmark.

AKTIEBOLAGET LEO HÄLSINGBORG

Många ha redan erbjudit sig att lätta föreståndarinnans matbekymmer genom fiske, men sedan gäller det om det blir något fiskafänge.

I mitten på juni kommo de första husmödrarna och det var ganska intressant att få vara tillsammans med dem en hel dag. De voro helt inriktade på att få det mesta möjliga av detta, för dem så enastående tillfälle, och helst ville de väl slippa tänka på dem därhemma, slippa att ha bekymmer för morgonväckning och smörgåspaketet.

— Tänk att man får bli helt och hållet upp-passad, utbrast vid middagsbordet en gammal, fryntlig dam. Att någon skulle uppoffra sig för en husmoder tyckte hon var någonting så obegripligt och hon hade inte ord nog starka för att tala om hur hon satte värde på det. Självt hade hon varit änka sedan hon var tjugofyra år och hade haft två barn att uppfostra och försörja. Hon hade i alla år varit städhjälp och dessutom försörjt sig och de sina med sömnad. Nu var hon gammal och barnen voro vuxna, men hon måste ändå fortsätta att vara »självförsörjande» såsom hon uttryckte det. Hennes goda humör hade hållit henne uppe genom de svåra tiderna och det räckte till att roa oss allesamma. Många bland de andra hade uppfostrat stora barnskaror. Ända upp till elva barn.

De första gästerna voro äldre kvinnor i allmänhet, de yngre mammorna kunna knappast komma i väg så snart efter examen. Man måste ju först säkra de båda veckorna för barnen. Så mycket är klart, skall husmödrasemestern kunna bli allmän och effektiv måste det bli klarare linjer i samarbetet mellan barnträdgårdar, skollovskolonier och semesterhem. Dessbättre tyckas mödrarna kunna ordna det ganska bra för sina barn. Många möjligheter stå till buds.

Fru Anna Sjöström-Bengtsson, föreningens ordförande, har betecknat det första verksamhetsåret som ett försök — ett mycket framgångsrikt försök skulle man gott kunna tillägga. Föreningen har inte sparat krafterna och den har visat sig vuxen uppgiften både att skaffa fram pengar och förvalta dem. I dess händer kan Göteborgs stad förtroende- fullt lämna möjligheter att ordna semester för ett långt större antal husmödrar än man hittills ansett möjligt.

R. A.

BORT MED HÖGFÄRDEN!

Jag ville gärna med några ord rikta uppmärksamheten till våra kvinnor i kvinnoklubbarna. Vi äro nästan alla arbetarhustrur. Där äro många duktiga upplysta radikala kvinnor. Men få kvinnan fri från högmod och fåfänga är svårt. Arbetet adlar människan. Till följd av arbetets skiftande art äro vi uppdelade i olika grupper i samhället. Vilket arbete som är det nyttigaste i samhället är väl svårt att säga. Jag blev riktigt beklämd härom dagen. Jag kom att höra två fruar talas vid. Det var en fru som frågade fru A. vad för arbete en släkting till hennes man hade. Fru A. svarade att hon visste det inte.

Nu var denne man det var frågan om grovarbetare. Fru A. visste det mycket väl, men tyckte antagligen det var för simpelt arbete.

DEN RÖDA FANAN TILL ENKÖPINGS KVINNO- KLUBBS FANINVIGNING

Mörk låg vägen,
tungt var livet,
fattigt tungt och grått,
fattigfolket böjde nacken under oket, trampat,
kuvat och förrätt.

Då, med ens
igenom rymden klingade en sång av liv och
glöd:

»Människovärdet vi fordra tillbaka,
kämpa för rättvisa, frihet och bröd»,
Och röda fanor vajade i solens glöd.

Här de kommo
trälarna och stackarna,
dem som livet märkt med svält och hårda gis-
selslag.

De sig samman till en enhet slutit
för att vandra mot en bättre dag.

Och de vandrat
och de vandra.
Pionjärerna ha banat vägen och gjort bördan
lättare för andra.

Röda fanor
alltid lyst dem
där de vandrat fram,
där de stormat som en vårfloed
för att spränga varje hinder, varje damm.
Även vi till dem oss slutit, slutit upp i arbets-
härens led.

Och vi svära fanan trohet,
Röda fana tag vår ed!

Vi dig viga
till vårt tecken
i vår strävan och vår id
Led oss, lys oss som en fyrbåk mot en ny och
bättre tid,

för oss hän mot framtidslandet
hän mot broderskap och frid.

Hulda FLOOD

Hade han varit ingenjör eller direktör hade
det nog låtit på annat sätt.

Varför ska våra egna upplysta radikala kvin-
noklubbister själva se ner på arbetets män.
Och varför vill vi så gärna briljera med det
som är litet högre än vad vi själva är.

Jag tycker att vi arbetets kvinnor och kamra-
ter ska arbeta bort fåfängan och högfärds-
tankarna. Att vi inser att en grovarbetare är
att kännas vid. Att även en grovarbetare i
sitt anletes svett arbetar, försäkar och försör-
jer sin familj. Det är beklämande att en
fabriksarbetare, snickare eller smed tycker att
de äro så mycket mer.

Nej, låt oss kvinnor samverka till att skapa
mera enighet, jämlikhet och broderskap.

Klubbist.

med denna diskreta make-up:

Var kväll avlägsnar Ni rouge och puder
med Mitzi coldcrème och bomull. Fet
hud baddas dessutom med camphré an-
siktsvatten. Gnid in litet Mitzi hudnäring,
som gör huden ungdomligt fraiche. Var
morgon uppfriskar Ni ansiktet med ast-
ringé ansiktsvatten. Massera lätt in Mitzi
dagcrème och använd Mitzi läppstift
till både kinder och läppar — men var-
samt i rätt, naturlig färg och rätt pla-
cerat. Stryk läpparna från mitten och
utåt, jämna ut och forma konturen med
fingret! Pudra rikligt ansikte och hals
med Mitzi puder i hudens egen nyans.
Borsta av allt överflödigt puder och
markera lätt ögonbryn och ögonhår.

Hudens dagliga vård med Mitzi crèmer och
lotioner betyder mest för en "naturlig" make-up.
Mitzi camphré och astringé ansiktsvatten äro
därvid underbart uppfriskande, ta bort slapphet
i hudmuskulaturen, rengöra och sluta porerna —
därför ofrånkomligt före rouge och puder.

Mitzi

FÖR NATURLIG MAKE UP

LYXPREPARAT TILL LÅGT PRIS:
Dagcrème, coldcrème, hudnäring 2.00, 1.00; cam-
phré ansiktsvatten 3.50, 2.00, astringé ansiktsvatten
2.50, 1.50; puder 15 färger 1.50, 0.75; läppstift fem
färger 1.50, 1.00, ögonbrynsstift 2 färger 1.00, 0.75.

FRUNTIMMER

Jag stod utanför fönstret till ett tidningskontor, då en ung man vars profil föreföll mig särdeles bekant plötsligt ställde sina steg fram till mig.

»Torsten! Jo, det må jag säga. Har du hamnat i Stockholm?»

»Javisst. Jag har arbetat här i sex år. Men kom hör du, här kan vi inte stå. Följ med hem så få vi prata, jag är nygift och bor borta vid Ringvägen.»

På det ivriga sätt som jag mindes från fordom tog han min arm och drog i väg med mig. Vi kommo snart underfund med att det var femton år sedan vi sist sett varandra. Han hade vid den tiden fått sin första kostym med långa byxor och sett förfärligt lillgammal ut trots sina försök att verka stor karl. Jag, som var tre år äldre, var redan då stora damen. Nu hade han växt upp till en bredaxlad man, huvudet högre än jag.

Rätt som vi gingo där och resonerade om våra upplevelser klev en kvinna ut på gatan, kom i vägen för en bil, tog ett par steg tillbaka och ett par steg framåt, varpå hon gjorde en helomvändning och räddade sig upp på trottoaren följt av chaufförens hesa svordomar.

»Fruentimmer», utbrast Torsten med ett vinande förakt i rösten, »de har då inte för fem öre trafikkultur.»

Jag tänkte i mitt stilla sinne, att det såg inte bättre ut, men kände mig inte desto mindre sårad av den föraktfulla ton han använt. Vi fortsatte gatan fram och just som vi sneddade Ringvägen, gjorde en medelålders herre samma manöver som nyss den stackars nervösa kvinnan. Torsten såg det lika tydligt som jag och jag väntade med spänning på att han skulle undslippa sig något tillrättavisande utrop, men ingenting hördes av. Jag hade några vassa ord på tungan, men höll inne med dem, då han i samma ögonblick pekade ut för mig huset där han bodde. Sedan började han tala om sin hustru i de varmaste ordalag. Det glädde mig att han var så förtjust i sin livs- ledsagarinna, men jag var litet skeptisk angående alla hennes goda egenskaper. Jag hade förr hört förälskade unga män höja sina utvalda till skyarna, men då jag sedermera träffat dem personligen hade jag i många fall funnit dem vara vanliga små flickebarn med plockade ögonbryn, trutande munnar och dåligt möblerade hjärnor.

Vi åkte emellertid upp med hissen. Torsten stack en nyckel i en dörr, öppnade och ropade inåt lägenheten: »Barbro! Här kommer jag med främmande.» I nästa ögonblick stod en leende ung kvinna i hallen och räckte mig välkomnande sin hand.

»Så roligt att äntligen få lära känna någon av Torstens barndoms- vänner», sade hon då vi blivit presenterade och förde mig in i ett ljust rum med enkla möbler. Samtalet tog genast fart. Torstens fru ville veta allt om Torsten som liten, varför lustiga och seriösa minnen från barndomstiden avlöste varandra i jämn följd. Jag betraktade oavvänt min intresserade lyssnerska. Hos henne tycktes alla kvinnans goda egenskaper slagit rot. Torstens lovsånger föreföllo mig inte längre överdrivna. Hon hade en lugn, vacker röst, behagliga rörelser, verkade mycket intelligent och var förtjusande att se på. Det ljusa håret som låg tillbakastruket från en klar panna hade säkerligen aldrig varit i kontakt med färghandlarens vätesperoxid och de täta ögonbrynen ovanför de vänliga gråblå ögonen hade fått behålla den form vår Herre givit dem. Hennes haka verkade nästan manligt energisk, men intrycket mildrades då hon log med vita, friska tänder. Minnenas flod sinade så småningom och vi kommo in på mera aktuella ämnen. Plötsligt sträckte sig Torsten efter några böcker som lågo på ett bord.

»Titta, har du lånat nya böcker i dag», utropade han glatt.

Barbro nickade och vände sig mot mig.

»Det är ett svårt kapitel att få tag i böcker åt Torsten, han vill helst ha sådana som handla om fiskare och sjömän, om havet och skär- gården. När jag får se en bokrygg, med en titel som tyder på att innehållet rör sig om någon av dessa saker, formligen kastar jag mig över den», sade hon skrattande.

Torsten hade under tiden börjat öppna böckerna.

»Havsboken», läste han högt och såg intresserad ut. Men så mulnade han med ens och fick ett föraktfullt drag kring munnen.

»Författad av ett fruntimmer. Tack då får den vara.» Han kastade vårdslöst boken ifrån sig och öppnade nästa. Barbro bet sig i läppen, hennes ögon mörknade något, men rösten behöll sitt lugn då hon stillsamt sade:

»Du får förlåta mig Torsten. Jag hade litet bråttom, så jag bara ögnade igenom första sidan i boken och tyckte den lät intressant. Det var först när jag kom hem, som jag upptäckte att den var skriven av en kvinna.»

Torsten gjorde en överseende gest med handen och svarade:

»Det gör ingenting, här finns ju ett par andra som tycks vara bra.» Så underligt, tänkte jag. Torsten brydde sig minsann inte om i fall det var en han eller en hon som författat »I Paris katakomber», »Utkastad på bröllopsnattens», och andra härresande gottköpsromaner som vi, omväxlande med litteraturens mästerverk, brukade sluka lig- gande på mage hemma på köksgolvet. Jag slöt ögonen för en sekund och såg framför mig den lilla pojken, vars tårar blandat sig med mina då vi suttit hopkrupna över ett trasigt exemplar av »Onkel Toms stuga».

Den goda stämningen var bruten, men Torsten märkte ingenting. Barbro försökte dölja sin förstämning bakom ett glatt leende.

»Nu får ni ursäkta mig en stund, jag ska gå ut och ordna med lite kaffe», sade hon och reste sig. »För övrigt så har nog ni en hel del att prata om», tillade hon, nickade vänligt åt oss och försvann ut i köket.

»Nå», sade Torsten förväntansfullt, »vad tycker du om Barbro?»

»En ovanligt fin och älsklig människa», svarade jag och mötte hans ivriga blick. »Men jag är rädd att du snart kommer att förlora henne.» Han såg på mig med en min av den högsta bestörtning. Om jag förut- spått jordens snara undergång kunde han knappast blivit mera häpen. »Vad menar du egentligen?» fick han äntligen fram.

»Innan jag svarar på det, skulle det roa mig att veta var du har insupit ditt brinnande kvinnoförakt. Det är inte alls ovanligt att finna detta hos män som aldrig våga ha en egen mening om någonting, som är sjukligt rädda att på något sätt skilja sig från massan och som i rikt mått är i besittning av kvinnans sämsta egenskaper småsinnet, skvallersjukan och intriglustan, eller också hos män, som blivit be- dragna av kvinnor de satt högt och som sedan i sin hänsynslösa bit- terhet skänker hela kvinnokönet sitt förakt. Jag vet att du inte till- hör den första kategorien och av allt att döma inte heller den sista. Du har ju först och främst haft en sällsynt präktig mor. Det ville nog inte lite till, för att genom tvätt och skurning ensam dra' upp tre matfriska pojkar och ändå räcka en hjälpande hand där så be- hövdes. Och nu har du fått en hustru, som du har alla skäl att vara stolt över. Och ändå spottar du ut ordet 'fruntimmer' som om det vore behäftat med skabb. Vem vänder sig egentligen ditt förakt emot?»

»Ja, du förstår», Torsten tystnade och sökte efter ord. »Ja, jag kan inte förklara det för dig», sade han slutligen och såg ut som om han helst ville tala om någonting annat.

Medan jag satt där och betraktade honom föll mig någonting in.

»Hör du, har du kvinnliga arbetskamrater?» frågade jag.

Torsten nickade bekräftande.

»Hurudana finner du dem?»

»Dumma och flamsiga på det hela taget», svarade han och ryckte likgiltigt på axlarna.

»Såå! Då tror jag mig ha funnit pudelns så kallade kärna. Jag kän- ner till litet av det där må du tro. Hur behandlar ni i stort sett era kvinnliga kamrater? Jo du! Slarviga hälsningar, fåniga tillrop och dumt skämt, det är allt vad ni kostar på dem. Det är inte alla som kan bevara 'det evigt kvinnliga' under sådana förhållanden. 'Som man ropar i skogen får man svar', heter det. Men när ni finner att de inte motsvarar de ideal ni mer eller mindre medvetet bär inom er, så sätter ni er genast till doms över dem och kallar dem dumma och flamsiga fruntimmer. Bemöt dem i stället med aktning, så lär de sig nog inom kort att sätta värde på sig själva. Utan aktning för sin egen person kan nämligen ingen människa göra sig själv rättvisa.»

»Du kanske har rätt i vad du säger, men jag förstår inte vad det har med Barbro att göra», sade Torsten otåligt.

»Säg du hennes min när du slängde undan den där boken nyss?»

»Nej», svarade Torsten smått förvirrad över min fråga.

»Det var skada. Hade du haft ögonen med dig, så kanske du hade fått något att tänka på.»

»Du överdriver! Barbro vet att jag inte läser kvinnliga författare och

Jukon Sårsalva

har hjälpt och kan fortfarande hjälpa.

Alla känna till »JUKON»-salvans egenskaper vid hudens vård, brännskador, ömma fötter, friska sår av alla slag, utslag samt vid späda barns skötsel. **JUKON SÅRSALVA** förhindrar inflammationer och läker snabbt. Ha alltid »JUKON» tillhands, då är Ni trygg.

Finnes i apotek, sjukvårds-, kemikalie- och parfymaffärer. Stor tub 2 kr., mindre 1 kr.

AHLANDER & ÖHRSTRÖM, Göteborg 7

TOMELILLAKLUBBEN HAR SORG

För första gången på 17 år har kamratkretsen brustit. Fru Matilda Skoog, klubbens energiska och duktiga sekreterare och Morgonbriskommissionär är död. Ingen anade väl att döden så snart skulle skörda henne. Hon har varit klubbens sekreterare sedan starten för 17 år sedan och otaliga äro de kommitté-uppdrag som vännen Matilda utfört. Dessutom har hon varit kommunalfullmäktig i elva år. Begravningen ägde rum å Tomelilla kyrkogård varvid ett stort antal klubbmedlemmar följde.

Klubbens ordförande erinrade om Matilda Skoogs stora insats i arbetarrörelsen, och nedlade kransar såväl från Tomelilla som Ystads-klubbarna, båda med röda band.

Må hon få vila i frid och må vi som efterleva henne sköta klubben med samma stora optimism som hon ägde och samma ljusa syn på tingen.

50 ÅR

Fru Ester Persson, Fridhem, Ljungarum, Jönköping har fyllt 50 år. På högtidsdagen blev jubilaren föremål för varma hyllningar. På morgonen hyllades hon med blommor och presenter bl. a. från socialdemokratiska kvinnoklubben, som började sin uppvaktning med att dess sångkör på herrskapet Perssons veranda stämde upp en för tillfället av en klubbmedlem skriven hyllningssång. Vice ordföranden överlämnade i samband med ett högstämt tal blommor från klubben och en hallmöbel samt från styrelsen m. fl. keramikurna med blommor. Vid kaffebordet framfördes i bunden form ett tack till fru Persson för allt det arbete och intresse hon nedlagt i socialdemokratiska kvinnoklubben.

Fru Persson, som ävenledes uppvaktades av personliga vänner, skolstyrelsen m. fl., har utfört ett energiskt och vackert arbete inom den rörelse hon tillhör, därom vittnar också det förtroende och den uppskattning, som kommit henne till del i de många förtroendeuppdrag hon har eller haft, såsom i skolstyrelse, pensionsstyrelse, fattigvård m. m. Socialdemokratiska kvinnoklubben har i henne haft en energisk agitator och Morgonbris en inte mindre duktig försäljare.

TRAMPA
PÅ
ett fast underlag som ej ger vika för fotens tryck

T-SULAN
ger foten det erforderliga stödet. Den är fast men böjlig, ej tröttande och tre gånger så slitstark som läder.

Pris 1:85, 1:65 och 1:45 för resp. herr-, dam- och barnstorlekar inkl. 1 tub klisterlösning

TRELLEBORG
GUMMISULOR OCH KLACKAR

Det är lämpligt att sätta på T-sulor, när skorna anpassat sig efter foten. Erhållas hos sko- och läderhandlare samt skomakare.

Gotländskan fru Persson är en energisk kvinna med gott omdöme och för det är hon av alla värderad.

att jag inte gärna lyssnar till kvinnliga föredragshållare heller, men hon har aldrig sagt någonting om det.»

»Tack du! Det där sista skulle kanske vara en snärt åt mig, men jag fortsätter i alla fall. Du förstår dig inte alls på Barbro. Hon är inte en kvinna som tycker om att ställa till scener i tid och otid. Dessutom är hon så innerligt fästad vid dig, så bunden av sin förälskelses illusioner, att hon inte vill låtsas om de hugg ditt kvinnoförakt ger henne. Men sådant hämnar sig. Måttet kan till slut bli rågat och den dag då hon tar bladet från munnen hjälper varken böner eller förklaringar. Då går hon med all säkerhet sin väg och kommer inte tillbaka. Tänk på det du.»

I detsamma kom Barbro in med kaffebrickan. Hon pratade muntert och glatt och var mycket angelägen om att jag skulle ta för mig ordentligt. Medan hon gav mig beskrivningen på en god och billig korintkaka av eget fabrikat, märkte jag att Torsten sträckte sig efter boken som han för en stund sedan slängt i från sig.

»Nej, men titta på den där, så oartig han är», utropade Barbro plötsligt och pekade på Torsten.

»Förlåt mig», sade Torsten och log, »men den här boken av Anna Lenah Elgström, som du har fått tag i, är bestämt en ovanligt bra bok.»

»Tror du, Torsten», sade Barbro glädjestrålände och hade all möda i världen att dölja de tårar som fyllde hennes ögon.

Torsten nickade tyst och gav mig en snabb och skamsen blick. Efter vad jag förstod, hade han nu fått någonting att tänka på.

En kort stund därefter tog jag farväl av de nygifta. Torsten följde mig ut till hissen. Jag märkte, att han hade någonting på hjärtat, som det tycktes honom svårt att komma fram med. Innan hissdörren föll igen sträckte han emellertid fram sin hand och sade med sin vanliga iver:

»Tack ska du ha för läxan jag fick. Glöm nu inte att komma hit ofta, är du snäll. Barbro behöver någon att tala med. Du förstår, »han blev lite tveksam, »hon ska ha en liten till hösten. Och jag», nu var han spjuveraktig, »jag behöver tydligen uppfostran, innan jag själv ger mig i kast med att bli uppfostrare.»

Dörren föll igen och hisskorgen sänkte sig sakta. Jag hade lämnat två lyckliga unga människor i en liten lägenhet däruppe i det stora bostadshuset och jag tänkte med bävan på hur lätt det kunnat gå där hän, att de mötts som oförsonliga fiender inför skilsmäsoadvo-katens bord.

Ger RIKARD

Landsorganisationens skriftserie

1. Vår fackliga kamp 1914—1919 av ombudsman Per Bergman .. 0:50
2. Moskvauteserna och fackföreningsrörelsen. Diskussion mellan red. S. Hansson och ombudsman Emil Andersson 0:50
3. Synpunkter i fackföreningsfrågan av ombudsman Per Bergman 0:35
- 4—8. UTSÄLDA.
9. Den svenska fackföreningsrörelsen av red. S. Hansson. Häft. 3:75, inb. 5:25
- 10—11. UTSÄLDA.
12. Den belgiska fackföreningsrörelsen av C. Mertens 0:50
13. Moderna principer för social lagstiftning av S. Backlund 3:—
14. Fackföreningsrörelsen i Storbritannien av sekr. hos den engelska fackföreningsrörelsens generalråd W. M. Citrine 1:—
15. Studieplan i fackföreningskunskap. Godkänd av Arbetarnas Bildningsförbund. Utarb. av Sigfrid Hansson 0:75
16. Fackföreningsinternationalen av Joh. Sassenbach 1:—
17. Fackföreningsrörelsen i Sverige av red. Sigfrid Hansson :50
18. Den tyska fackföreningsrörelsen av Richard Seidel och Bernhard Göring 1:—
19. Löner, arbetstid och arbetslöshet av Axel Uhlén 2:25
20. Den ryska fackföreningsrörelsen av Ivar Vennerström 1:—
21. Sovjet-Rysslands internationella fackföreningspolitik av Paul Olberg 1:—
22. UTSÄLDA.
23. Facklig enhet av R. Casparsson 0:75
24. Arbetarna och rationaliseringen av Sigfrid Hansson 0:75
25. Den österrikiska fackföreningsrörelsen av Eduard Straas 0:50
26. Högerhetsen mot fackföreningsrörelsen av Ragnar Casparsson 0:50
27. Den sörmländska statarklassen 1:—
28. Carl Marx och fackföreningarna av Rickard Lindström 0:50
29. Statistik av Al Vanner 1:—
30. Lantarbetarrörelsen av Alfred Kämpe 1:—
31. Svenskt fackföreningsliv av S. Hansson 1:50
32. Social psykologi av A. Ahlberg 3:—
33. Den schweiziska fackföreningsrörelsen av M. Meister 1:—
34. Fackföreningsrörelsen i Frankrike av Léon Jouhaux :75
35. Arbetslöshetsförsäkringen 0:50
36. Tredje mans rätt av Sigfrid Hansson :50
37. Landsorganisationen och tredje mans rätt 0:75
38. Nazismen och fackföreningsrörelsen av en tysk fackföreningsman 0:75
39. Kommunistiska stödorganisationer av Ragnar Casparsson 0:50
40. Lag om arbetsavtal av Sigfrid Hansson 0:50
41. N. F:s uppgifter av Sven Backlund 0:35

Rekvision hos TIDENS FÖRLAG, Stockholm.

Landsorganisationens Veckotidskrift Fackföreningsrörelsen.

Redaktör: SIGFRID HANSSON. Per helår kr. 6:15.

Prenumeration genom posten.

**Om
lätt, sval
och läcker**

Sommarmat

Kooperativas veteflingor är en helt svensk produkt framställd vid kooperativas kvarn Tre Kronor. Efter noggrann rensning och tvättning kokas vetekornen och tillsättes en del smakämnen samt pressas till flingor, varefter de rostas läckert bruna och förpackas i hygieniska kartonger. Flingorna är alltid färdiga som rätt, och på omväxlingen kan ingen klaga. Härintill några förslag till svala, läckra sommarrätter.

Vid kooperativas kvarnholmsanläggning framställes även majsflingor.

Veteflingor

till jordgubbar — med socker och sötmjolk — gör de friska bären ännu läckrare.

Veteflingor

strödda över en väl avkyld filbunke ger en läcker frukosträtt eller en svalkande förrätt till sommarmiddagen.

Veteflingor

med väl avkyld nyponsoppa — kokt på kooperativas vitaminrika nyponmjöl — är en annan svalkande läckerhet vid sommarmiddagen

kooperativas vete- och majsflingor kart. 0:50

konsum—kooperativa